

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
EMÜ	Tunnustame Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri (HAKA) töörühma institutsionaalse akrediteerimise juhendi uuendamisel. Juhend on selge, piisavalt detailne ja heaks aluseks nii kõrgkooli protsesside ülevaatuseks ja parendusteks kui institutsionaalse akrediteerimise eneseanalüüsi koostamisel. 1. Käesolevaga esitame mõned täpsustused/ettepanekud/küsimused juhendis kirjapandu osas: 1.1. Punkt 2. Institutsionaalse akrediteerimise eesmärk on hinnata kõrgkooli võimekust tagada ja edendada õppe- ning teadus-, arendus- ja loometegevuse kvaliteeti, toetada kõrgkoole nende arengus ning suurendada nende mõju ühiskonnas laiemalt. Tähelepanek: Praegu IA hindamisjuhendit lugedes on ikkagi rõhk kontrollil ja hindamisel, kuid kõrgkoolide toetamist nende arengus ning kõrgkoolide mõju suurendamist ühiskonnas laiemalt, hindamisjuhendi projektist ei leia. Kaaskirjas on kirjas "Lõimida mudelisse enam kõrgkooli arengu toetamise elemente – kõrgkoolide toetamine kvaliteedikriteeriumite mõtestamisel ja eneseanalüüsi läbiviimisel, ekspertide orienteeritus edasiviiva tagasiside andmisele,	1.1. Juhendis on erinevatele toetamisvõimalustele tõesti vähem tähelepanu pööratud, aga see on pigem teadlik otsust, sest IA juhend on ametlik dokument, mille kinnitab kõrghariduse hindamisnõukogu, ning seetõttu ei ole mõistlik kõiki toetustegevusi üles lugeda. Siiski on seal mainitud ära nõ järelarutelu kõrgkoolis (mille metoodika saame iga kõrgkooliga eraldi kokku leppida), regulaarsed hea praktika jagamise seminarid, võimalus valida pärast IA läbimist fookusteema, millele sada välisekspertide tagasisidet. Eneseanalüüsi koolituse võimalus on samuti juhendis kirjas, ka selle sisu ja metoodikat on võimalik vastavalt kõrgkooli vajadustele modifitseerida. Kindlasti seirame seda, kuidas meil õnnestub IA eesmärki täita, ehk siis plaan on uurida tajutud mõju.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	üksteiselt õppimise võimaluste loomine jms". Mil moel kõrgkoole siiski täpsemalt läbi hindamismudeli toetatakse hästi ei selgu (kas nt HAKA poolt kõrgkooli ja hindamiskomisjoni koolituste toel ja/või ühiste arendusseminaride näol, hindamiskriteeriumide nõuete täitmise läbi kõrgkooli poolt, millele eelneb kõrgkooli süsteemi edasiarendamine, et hindamiskriteeriumeid täita, vms moel? Soovitav ehk selles punktis rohkem avada kõrgkooli toetamise ja ühiskonnas mõju suurendamise aspekti. 1.2. Punkt 8. Suunis on soovituslik juhise või raamistik, mis aitab suunata tegevusi või otsuseid, ilma et see oleks kohustuslik nõue. Erinevalt kvaliteedikriteeriumist, mis on siduv nõue, pakub suunis paindlikkust ja valikuvõimalusi, kuidas eesmärgi saavutada või tegevusi läbi viia. Tähelepanek: Oluline, et hindamiskomisjon läheneb hindamisprotsessis ja raporti koostamisel suunistele samuti kui soovituslikele juhisele (mitte kohustuslikele). 1.3. Punkt 25. Komisjoni liige kinnitab allkirjaga talle hindamise käigus teatavaks saanud informatsiooni ning komisjoni arutelude sisu konfidentsiaalsena hoidmise kohustust ja huvide konflikti puudumist. Juhul, kui huvide konflikt	1.2. Oleme nõus, et hindamiskomisjon läheneb hindamisprotsessis ja raporti koostamisel suunistele samuti kui soovituslikele juhisele. 1.3. ARVESTAME: Soovitav asendada sõna "eeldatakse" sõnaga "esineb" või "huvide konfliktiks loetakse".

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	peaks esinema, kohustub komisjoni liige viivitamatult teavitama HAKA juhatajat ning taandama ennast komisjoni tööst. Huvide konflikti eeldatakse järgmistel juhtudel: Tähelepanek: Soovitav asendada sõna "eeldatakse" sõnaga "esineb" või "huvide konfliktiks loetakse". 1.4. Punkt 32.1. tagada hindamisprotsessi ladus toimimine lähtuvalt käesoleva dokumendi sisulistest nõuetest ning ajalisest raamistikust Tähelepanek: Soovitav "käesoleva dokumendi sisulistest nõuetest ning ajalisest raamistikust" asendada "käesolevas dokumendis kirjeldatud sisulistest nõuetest ning ajalisest raamistikust". 1.5. Punkt 53.4. Kui kõik kolm hindamisvaldkonda on hinnanguga "valdkonna nõuded on osaliselt täidetud", analüüsib hindamisinõukogu kõrgkooli tugevusi ja parendusvaldkondi ning otsustab, et kõrgkooli juhtimises, töökorralduses, õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuses või õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuse tegevuse keskkonnas esinevad puudused, annab juhiseid nende kõrvaldamiseks ning akrediteerib kõrgkooli kolmeks aastaks, või otsustab, et kõrgkooli juhtimine, töökorraldus, õppe-, teadus-,	1.4. ARVESTAME: Soovitav "käesoleva dokumendi sisulistest nõuetest ning ajalisest raamistikust" asendada "käesolevas dokumendis kirjeldatud sisulistest nõuetest ning ajalisest raamistikust". 1.5. Tähelepanek: Kas on ikka piisavalt põhjendatud mitte akrediteerida, kui kõik hindamisvaldkonnad on osaliselt nõuetele vastavad. Vähemalt üks valdkond peaks olema sel juhul nõuetele mittevastav. EI ARVESTA. Põhjendus: hindamisinõukogul peab olema võimalik võtta vastu ka negatiivne otsus, kui kõikide valdkondade "osaline vastavus" peaks olema sisuliselt negatiivse piiril.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	arendus- ja loometegevus ning õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuse keskkond ei vasta nõuetele, ning ei akrediteeri kõrgkooli. Tähelepanek: Kas on ikka piisavalt põhjendatud mitte akrediteerida, kui kõik hindamisvaldkonnad on osaliselt nõuetele vastavad. Vähemalt üks valdkond peaks olema sel juhul nõuetele mittevastav. 1.6. Punkt X. Välisriigi pädeva hindamisasutuse kaasamine Tähelepanek: Küsimus, kas positiivse otsuse puhul on kvaliteedimärgiks ka siin HAKA kvaliteedimärk või lisandub sellele ka hindamisasutuse väljastatud kvaliteedimärk? 2. Esitame mõned täpsustused/ettepanekud/küsimused juhendi lisale "Institutsionaalse akrediteerimise hindamisvaldkonnad, kvaliteedikriteeriumid ja suunised". 2.1. Kvaliteedikriteerium 4. Õppe kavandamine ja õppekavad. Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: Üliõpilaste arv avatud vastuvõtuga õppekava kohta Tähelepanek: Küsimus, kas "avatud vastuvõtuga õppekavade" all peetakse silmas õppekavu, mis on vastuvõtuga avatud? Kui, siis	1.6. HAKA kvaliteedimärk kaasneb ainult nende hindamistega, mis on läbi viidud HAKA metoodika alusel. 2.1. ARVESTAME – „vastuvõtuga avatud õppekava“

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	ehk "avatud vastuvõtuga õppekava" asendada "vastuvõtuks avatud õppekava". 2.2. Kvaliteedikriteerium 4. Õppe kavandamine ja õppekavad. Kõrgkoolis kogutavad tõendid: Täiendusõppe läbinute arv eri liikides Tähelepanek: Sõna "liikides" asemel kasutada pigem sõna "vormides". 2.3. Kvaliteedikriteerium 5. Õppetegevus. Kõrgkoolis rakendatakse süsteemselt õppimiskeskset lähenemisviisi, mis toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist ning suunab võtma vastutust õpingute ja karjääri planeerimise eest. Tagatud on õiglane ligipääs kõrgharidusele, õppimise ja õpetamise sisu ja protsessi teaduspõhisus ning lõpetajate teadmiste ja oskuste vastavus pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele ja ühiskonna ootustele. Tähelepanek: Et üheselt oleks mõistetav, et antud juhul käsitletakse vaid haridusasutuse enda lähenemisviisi (kui riik muudab poliitikat, siis selle eest ei saa kool vastutada) siis ehk sõnastada täpsemalt: "Kõrgkooli vastuvõtutingimused ja -korraldus tagavad õppijatele õiglase ligipääsu kõrgharidusele".	2.2. Ei pea vajalikuks arvestada, eeldame et on arusaadav. Mikroõpe näiteks on pigem liik, mitte vorm. 2.3. Krit. 5. ARVESTAME: sõnastame "Kõrgkooli vastuvõtutingimused ja -korraldus tagavad õppijatele õiglase ligipääsu kõrgharidusele".

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	2.4. Kvaliteedikriteerium 5. Õppetegevus. Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: Vilistlaste rahulolu õppe kvaliteediga Tähelepanek: Küsimus, kas on teada, millisel perioodil ja millise intervalli tagant vilistlaste uuringut keskelt läbi viiakse ning millal orienteeruvalt tulemused avaldatakse? 2.5. Kvaliteedikriteerium 5. Õppetegevus. Täiendavad tõendid kõrgkooli valikul: Vilistlaste hõive ja palk õppeastmete ja valdkondade lõikes. Lõpetanute töötasu 5 aastat pärast lõpetamist. Eraldi välismaalastest vilistlaste kohta. Tähelepanek: Kas need andmed kogutakse riigis keskelt vilistlasuuringutega või mõne muu uuringu käigus? Kõrgkool ise neid andmeid kätte ei saa. 2.6. Kvaliteedikriteerium 6. Õppimise ja õpetamise tugisüsteemid. Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: Üliõpilaste kuuluvustunne ja tagasiside tugiteenustele (Eurostudent vm uuringust) Tähelepanek: Küsimus, kas siinkohal on kokku lepitud, et riigis keskelt viiakse läbi uuring, kus selgitatakse välja üliõpilaste	2.4. HTMi kommentaar: Eurograduate küsitluse intervall on 3-4 aastat, järgmine uuring on 2026 sügis ja tulemused 2027 alguses, eelmine oli 2022 lõpus, tulemused 2024 kevadel. 2.5. Haridussilmas on uuringute all „Edukus tööturul https://haridussilm.ee/ee/uuringud/uuringud/edukus-tooturul. HTMi kommentaar: soovitatav 3-5 aastat peale lõpetamist – andmed on Haridussilmas olemas. 2.6. Eesti osaleb riigi tasandil Eurostudent uuringus, kus kuuluvustunnet ja tagasisidet tugiteenustele analüüsitakse. Teisi uuringuid riigi tasandil ei kavandata, kõrgkoolid saavand vajadusel ise (täiendavaid) uuringuid läbi viia.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kuuluvustunne ja tagasiside tugiteenustele? Või peetakse siin silmas vilistlaste uuringut? 2.7. Kvaliteedikriteerium 7. TAL eesmärgistamine ja kvaliteedi juhtimine. Kõrgkool lähtub teadus-, arendus- ja/või muu loometegevuse eesmärgistamisel ja elluviimisel oma missioonist, ühiskonna ootustest ja tulevikuvajadustest ning hea teadustava ja kestliku arengu põhimõtetest. Kõrgkool on määratlenud konkreetseid ja mõõdetavaid kvaliteedikriteeriumid, analüüsib tulemusi ning rakendab neid juhtimisotsuste tegemisel, strateegiliste arengusuundade seadmisel ja arendustegevuste kavandamisel. Tähelepanek: Kas nimetada ära ka, et kõrgkool lähtub TAL elluviimisel ja eesmärgistamisel ka teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadusest? 2.8. Kvaliteedikriteerium 7. TAL eesmärgistamine ja kvaliteedi juhtimine. Kohustuslikud tõendid Tähelepanek: Küsimus, kas TAL puhul ei ole keskselt kogutavaid näitajaid, mida oleks kõrgkoolidel võimalik kasutada? 2.9. Kvaliteedikriteerium 8. TAL tulemuslikkus ja mõju ühiskonnas. Keskselt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis	2.7. Seadustest lähtumine on iseenesest mõistetav. Me ei pea vajalikuks kõiki seadusi mainida. 2.8. Töörühm leidis, et riigi tasandil selle kriteeriumiga seotud näitajaid ei koguta. 2.9. ARVESTAME: Et mitte kõik kõrgkoolid ei tegele loovuurimustega, siis täpsustame "Loomevaldkonnas tegutsevate kõrgkoolide puhul

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kasutab: Rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused Tähelepanek: Et mitte kõik kõrgkoolid ei tegele loovuurimustega, siis ehk täpsustada "Loomesvaldkonnas tegutsevate kõrgkoolide puhul rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused".	rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused"
TLÜ	Täname teid institutsionaalse akrediteerimise hindamisjuhendi projekti eest. Kooskõlastame selle juhendi etteantud kujul. Oleme oma tagasiside edastanud erinevatel kaasamisüritustel ja töörühma kohtumistel.	Täname vastu kaasamõtlemissa ja panustamise eest!
KUS	Annan Kõrgema Usuteadusliku Seminari poolt teada, et oleme mudeliga tutvunud ja rahul. Toetame mitmeid tehtud muudatusi. Järelseminarid tundusid ka põnev idee. Kuna sisuliselt peaaegu miski ei muutu, on koolil endiselt selge, mis suunas on vaja liikuda. Mis on väikese erarakenduskõrgkoolina veidi keeruline mõista, on see, kas midagi muutub tulevikus ka evalveerimise nõuetes. Ühelt poolt eelistaksime selle läbida, teisalt aga saan aru, et praegu on lattu kaugelt liiga kõrge ja erakõrgkoolidele ka väga kulukas. Kas siin on ka mõeldud kohandamist?	TAL hindamisvaldkonna sees ei ole tegelikult selget latti seatud, mistõttu need nõuded peaksid sobima kõikidele kõrgkoolidele, olenevalt nende enda eesmärkidest. Teadusvaldkonna evalveerimisel hinnatakse siiski lattu ületamist, siin ilmselt muudatusi ei tule, küll aga lähenetakse ka teaduse evalveerimisel teadus- ja arendusasutuse spetsiifikast lähtuvalt.
Kaubandus-Tööstuskoda	Annan teada, et Kaubandus-Tööstuskojal ei ole kommentaare ega muudatusettepanekuid	Täname vastuse eest!

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kõrgkoolide institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli kohta.	
Tallinna TK	p 1 - kui antud kord käsitleb ka kutseõpet, siis tuleks lisada kutseõpet reguleerivad õigusaktid. 2. p 9 – ettepanek: 3 aasta trendid. 3. p 12 – lisada ka õpilased või siis sh õppurid. 4. p 14 – 3 aasta trendina. 5. p 20.1 – "va üliõpilane" asendada sõnaga "õppur". 6. p 20.4 – lisada "õpilane". 7. p 21.4 – ning üks liige peab tundma kutseõppesüsteemi. 8. p 26 – kui kutseõppes jääb rahvusvaheline hindamiskomisjon, siis peab tõlk valdama ka kutseõppe terminoloogiat. 9. p 28 – peavad saama ülevaate ka kutseõppe korraldusest. 10. p 37.1 – "üliõpilased" asendada sõnaga "õppurid".	1. Pigem sõnastame õigusaktide järgimine üldisemalt: „asjakohased õigusaktid“ 2. EI ARVESTA: jääme 5 aasta kui üldise reegli juurde, millest on võimalik teha põhjendatud erandeid 3. Asendasime üldmõistega „õppija“ 4. Jääme 5 aasta juurde, lisatud on „kui asjakohane“ 5. Jääme siiski üliõpilase juurde, kuna üliõpilase kaasamise nõue tuleb ESGst ning kõrghariduses on see kohustuslik. Kutsehariduses ei ole siiani õppijaid komisjonidesse kaasatud. Vajadusel muudame juhendit. 6. Vt eelmine vastus 7. Punktis 20.9 on kutseõppe pool välja toodud, lisasime sinna kutseõppe süsteemi tundmise. 8. Tõlgi leiab õppeasutus ise, täiendavaid nõudeid saab tellija ise seada. 9. ARVESTAME, lisame “Kutseõppe korraldusest ülevaate kui tegu kutseõpet pakkuva rakenduskõrgkooliga” 10. ARVESTAME, asendatud õppijatega 11. ARVESTAME – õppijad. 12. ARVESTAME OSALISELT: Ootame, et komisjon tooks esmaseid tulemusi tutvustades eelkõige välja

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	11. p 37.2 – õppurid. 12. p 39 – kas siin ei võiks siiski olla ka esmased soovitusel parendusvaldkondadele? 13. p 49 – ja kutseõppe kvaliteedihindamise vastavale nõukogule. 14. Peatükk VII pealkiri – siia tuleks lisada ka kutseharidusega seonduv. 15. Lisa p 5 – õppetegevus – kohustuslikud tõendid. Täiendada: Lõpetanute edasiõppimine; kutseõppe õpilaste puhul arvestatakse edasiõppimist kõrgemal haridustasemel	selged tugevused ning kitsaskohad. Kasutame mõistet „kitsaskohad“. Parendusvaldkonnad ja soovitusel on aruandes. 13. Mõte on siiski selles, et otsuse võtab vastu üks (kõrghariduse) nõukogu ja sellega on rakenduskõrgkooli kohustused ka kutseõppe kvaliteedihindamise osas täidetud. Eeldab seadusemuudatust, HAKA ettepanek HTMile on teha kutseõpet pakkuvatele rakenduskõrgkoolidele kutseõppeasutuse seaduse tasandil erisus ning mitte kohustada neid täiendavalt läbima Kutseõppe kvaliteedihindamist, kuna institutsionaalse akrediteerimise raames hinnatakse ka kutseõpet. 14. Vt eelmine vastus 15. Ei pea vajalikuks lisada, edasiõppimine kõrgemal haridustasemel laieneb kõikidele.
TalTech	Tallinna Tehnikaülikool tänab võimaluse eest anda tagasisidet institutsionaalse akrediteerimise uuele mudelile. Hindame kõrgelt tehtud tööd ning toetame eesmärki edendada kõrgkoolide konkurentsivõimet ja	Täname tagasiside eest!

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kvaliteedikultuuri. Peame oluliseks, et uus mudel sisaldab lahendusi välishindamistega seotud halduskoormuse vähendamiseks, kvantitatiivsete andmete kogumiseks avalikest allikatest ning nende võrreldavuse ja kättesaadavuse tagamiseks kõigile kõrgkoolidele (nt HTM, ETAG, HAKA). Samuti toetame põhimõtet, et hindamisprotsessi käigus rakendatakse neid andmeid ja põhimõtteid järjepidevalt. Tunnustame lähenemist, mille kohaselt uues hindamismudel ei rakendata valimipõhist õppekavade hindamist, vaid keskendutakse õppekavade sisehindamise tulemustele. Üldise seisukohana kiidab Tallinna Tehnikaülikool heaks institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli, kus varasemad 12 standardit on koondatud kolme hindamisvaldkonda. Toome välja järgmise kommentaari: Kaaskiri (lk 10): seireandmete edastamine Frascati valdkondade lõikes ei ole Tallinna Tehnikaülikoolis seotud akadeemiliste üksustega.	Arusaadav. Juhendist ei tule kohustust eristada Frascati valdkondade juures akadeemilisi üksusi. See oleneb kõrgkooli enda valikutest TAL valdkonna juhtimisel.
EÜL	Eesti Üliõpilaskondade Liit (EÜL) tunnustab Haridus- ja Noorteameti ning Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri (HAKA) põhjalikku ja läbipaistvat tööd institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli väljatöötamisel. EÜL	Suur tänu üliõpilastele osalemise ja toetava tagasiside eest!

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	on olnud töörühma liige kogu protsessi vältel ning meil on hea meel näha, et tudengihääl on olnud selles arengus selgelt esindatud. Toome välja mõned positiivsed aspektid: 1. Üliõpilaste kaasatus süsteemis ja protsessis Uues juhendis rõhutatakse üliõpilaste kui kõrgkooli olulise sidusrühma rolli kogu akrediteerimisprotsessis – nii eneseanalüüsi koostamises kui ka hindamiskomisjonide töös. Peame oluliseks, et üliõpilased oleksid jätkuvalt esindatud hindamiskomisjonides, ning toetame ka tudengite osalemise nõuet eneseanalüüsi koostamises. 2. Kvaliteedikultuuri esiletõstmine EÜL toetab täielikult kvaliteedikultuuri kui läbiva põhimõtte esiletoomist. See aitab edendada arusaama, et kvaliteet ei ole pelgalt hindamise objekt, vaid osa kõrgkooli igapäevasest toimimisest ja pidevast parendamisest. 3. Paindlikkuse ja arengule suunatuse rõhutamine Me hindame kõrgelt, et akrediteerimise eesmärk ei ole ainult hindamine, vaid ka kõrgkooli võimestamine ja areng. See on oluline samm akadeemilise kultuuri arendamisel ja toetab tudengikeskse kõrghariduse põhimõtet.	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	4. Ühtlustatud struktuur ja selged suunised Kolme hindamisvaldkonna (juhtimine, õppetegevus, TAL) selge ülesehitus koos kriteeriumite, suuniste ja tõendite süsteemiga toetab arusaadavust ja läbipaistvust nii kõrgkoolide kui tudengite jaoks. Viimaks mainime ka üliõpilaste rahulolu ja tagasiside süsteemide mõju parendustegevusele. See hõlmab endas tagasiside regulaarsust, läbipaistvust ning seda, kuidas tagasiside tulemusi kõrgkoolides sisuliselt kasutatakse. Millised parandusi ja muudatusi tagasisidest lähtuvalt tehakse. Täname võimaluse eest kaasa rääkida ning kinnitame oma valmisolekut jätkata koostööd IA mudeli elluviimisel.	
RKRN	RKRN kooskõlastab esitatud juhendi, kuid järgnevalt esitame mõned ettepanekud ja tähelepanekud. I Üldsätted Punkt 1. Ettepanek lisada ka kutseõpet puudutavad standardid ja õigusaktid. Punkt 4 sätestab, et kutseõpet pakkuvatel rakenduskõrgkoolidel on võimalik institutsionaalse akrediteerimise raames läbida ka kutseõppe kvaliteedihindamine. See on	I Üldsätted Sõnastame õigusaktide järgimise nõude üldisemaks , ei too eraldi õppeliike ja asjakohaseid õigusakte välja HAKA ettepanek HTMile on teha kutseõpet pakkuvatele rakenduskõrgkoolidele kutseõppeasutuse seaduse tasandil erisus ning mitte kohustada neid täiendavalt läbima Kutseõppe

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	suurepärane, kuid vajab täpsustamist. IA toimub vähemalt kord 7 aasta jooksul. Kutseõppeseaduse §14¹ lg 1 kohaselt sätestatakse, et kutseõppe kvaliteedihindamine toimub üks kord 6 aasta jooksul. Sisuliselt tähendab see seda, et erinevate läbimisaegade nõude korral (IA juhend ütleb kõigest, et on võimalik, st ei pea) läheb kutseõppe ja kõrgharidusõppe hindamine nihkesse, mis tekitab kutseõpet pakkuvatele rakenduskõrgkoolidele võimaliku lisanduva hindamise ning seega ka lisakoormuse (KVA näide: 2021 läbisime korraga IA ja ka kutseõppe kvaliteedihindamise. Järgmine IA on 2027 sügisel, aga kutseõppe hindamine peaks toimuma juba aasta varem). Sellest tulenevalt on ettepanek sünkroniseerida IA ning kutseõppe hindamine nii, et rakenduskõrgkoolid ei peaks hakkama läbima topelthindamisi. Sõnastusettepanek IA juhendi p 4 osas on järgmine: Kutseõpet pakkuvates rakenduskõrgkoolides toimub institutsionaalse akrediteerimise raames ka kutseõppe kvaliteedihindamine. Antud kohendust toetab ka muudatus IA juhendis, et evalveeritud kõrgkool ei pea topelt läbima evalveerimist, vaid seda käsitletakse IA raames.	kvaliteedihindamist, kuna institutsionaalse akrediteerimise raames hinnatakse ka kutseõpet. P 4 ARVESTAME – muudame sõnastust vastavalt ettepanekule

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	IV Hindamiskomisjoni moodustamine ja ülesanded Punkt 20.7. Ettepanek lisada täiendus: kui hinnatakse evalveeritud kõrgkooli, peab vähemalt ühel komisjoni liikmel olema TAL kogemus. Punkt 20.9. Ettepanek muuta sõnastust: asendada kutseõppeasutuses sõnadega kutseõpet korraldavas asutuses. Punkt 21.4. Ettepanek eemaldada sõnastus „komisjoni liige“, mis on olemas juba punktis 21. Punkt 26. Ettepanek lisada täiendus: tõlk valdab ka kutsehariduse terminoloogiat. VI Hindamisaruanne ja komisjoni hinnangute kujunemine Punkt 43 - kui valdavalt on alapunktides mõõdetavad näitajad, siis 43.2 ja 43.5 kasutab sõnastust „kui osa kvaliteedikriteeriume ...“. Ettepanek on määratleda, mida see „osa tähendab“, seda enam, et kvaliteedikriteeriumid on antud narratiivina/lause(te)na ja tekib mõõdetavuse küsimus.	p. 20.7 ARVESTAME OSALISELT - TAL kogemusega eksperdi osalus on oluline ka siis, kui hinnatakse rakenduskõrgkooli. Muudame sõnastust “vähemalt ühel komisjoni liikmel on hinnatava kõrgkooli spetsiifikast tuleneva TAL hindamise kogemus; mitmes teadusvaldkonnas evalveeritud kõrgkooli puhul on komisjonis võimalusel esindatud kõikide teadusvaldkondade ekspertiis”. p. 20.9 ARVESTAME p. 21.4 ARVESTAME p. 26 Tõlgi leiab õppeasutus ise, pigem võime kirjutame valdkonna terminoloogia tundmise üldisemaks ARVESTAME OSALISELT p. 43 EI ARVESTA. Osa võib tähendada nii ühte kui kahte kvaliteedikriteeriumi. Oluline, et vähemalt üks oleks hinnanguga „nõuded on täidetud“.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	IX. Järeltegevused Punkt 63. Ettepanek sõnastada selgemalt: milliste konkreetsete tegevuste kohta (kas on mõeldud parendusvaldkonnad ja soovitused, arendustegevused) on kõrgkoolil kohustus kaks aastat pärast institutsionaalse akrediteerimise otsuse vastu võtmist hindamisnõukogule esitada kirjalik ülevaade. LISA. Institutsionaalse akrediteerimise hindamisvaldkonnad, kvaliteedikriteeriumid ja suunised Ettepanekud lisa läbivalt: 1. kõrgkooli poolt esitatavate kohustuslike ja täiendavate tõendite alt eemaldada eraldi välja toodud kutseõppe tõendid ning tuua päisesse lisaks selgitus, et tõendite all mõeldakse nii kõrghariduse kui ka kutseõppe näitajaid. Hetkel välja toodud kutseõppe näitajad võivad tekitada olukorra, mille puhul võib tõlgendada, et toodud näitajat rakenduskõrgharidusõppes ei pea esitama (üldhariduskoolidega koostöö, praktika kohtade sobivus ja kvaliteet, õppejõudude stažeerimine, jne). Kutseõppe korraldusega seoses võiksid olla eraldi välja toodud need	p. 63 ARVESTAME - täpsustame 1. EI ARVESTA, kuna kutseõppe näitajad ei ole kohustuslikud kõikidele rakenduskõrgkoolidele. Kõrgkoolil ei ole kohustust loetletud tõendeid esitada. Tõendid on vajalikud selleks, et tõendada läbi erinevate andmete analüüsi kvaliteedikriteeriumi täitmist. Eeldame, et kui kõrgkool on üldhariduskoolidega koostöö seadnud endale eesmärgiks, siis kehtib see kõikide asjakohaste õpete kohta.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kohustuslikud indikaatorid, kus kõrgharidusasutuses oleks kutseõppe asutuse tegevustest tulenevalt selge eripära. Hetkel rakenduskõrgkoolide esindajana indikaatoritega tutvudes olid need kõik otseselt seotud rakendusliku hariduse pakkumise üldise iseloomu ja kvaliteeditagamise süsteemi näitajatega ning tekitasid pigem küsimusi, et miks kutseõppes need indikaatorid on olulised ja rakenduskõrghariduses eraldi välja toodud ei ole. 2. suunistes 2.8. ja 6.7. on viidatud akadeemilistele töötajatele, nt 2.8. „Kõrgkool tagab akadeemilistele töötajatele metoodilise ja tehnoloogilise toe õppekavade väljatöötamisel, uuendamisel ning õppetöö läbiviimisel nüüdisaegsete õppevahendite abil.“, kasutada sõnastust kõik kõrgkooli töötajad, sest konkreetse suunise puhul tuleb kõrgkoolil tagada nüüdisaegsed töövahendid kõikidele töötajatele. Niisamuti suunis 6.7. puhul kogutakse tagasisidet kõikidelt töötajatelt. 3. suunistes 1.1. ja 4.1. on välja toodud, et kõrgkool püüdleb rahvusvahelise tipptaseme poole – täpsustada, mida peetakse selle all silmas ja ettepanek sõnastada „valdkonna tipptaseme“, mis on vastavuses ka rakenduskõrgkoolide senise seadusest tuleneva kohustusega.	2. EI ARVESTA, sest tööühma hinnangul on oluline tuua akadeemilistele töötajatele ja teistele õppevaldkonna töötajatele pakutav õppemetoodiline ja tehnoloogiline tugi 2. hindamisvaldkonna all eraldi välja. Siin on rõhutatud õppevahendeid. Oleme nõus, et nüüdisaegsete töövahendite tagamine kõikidele töötajatele on samuti väga oluline, aga leiame, et see on juba piisavalt markeeritud 1. hindamisvaldkonnas ressursside kriteeriumi all. 3. EI ARVESTA – tipptase võib olla ka valdkondade ülene, mistõttu kitsendamine valdkonnale ei ole asjakohane.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	II Õppimine ja õpetamine: Ettepanek kriteeriumiüleselt välja tuua, et tõendid kehtivad ka kutseõpet pakkuvatele kõrgkoolidele, mitte eraldiseisvalt punktide all, sest hindamine on üle kõrgkooli ühtne. 5. Õppetegevus Suunis 5.1. Ettepanek muuta sõnastust, sest rakenduskõrgkoolides õppides ei ole üldjuhul võimalik kõrval- ja lisaerialasid valida. Kohustuslikud tõendid (keskselt kogutavad): <i>Lõpetanute tööle rakendumine</i> – palun täpsustada, kuhu täna kogutakse neid andmeid, mida saaks kasutada tõendina? Suunisele 5.2. kommentaar: „<i>õiglase ligipääs</i>“ vastuvõtul ei sõltu ainult kõrgkoolist, vaid niisamuti riigipoolsetest otsustest. 8. TAL tulemuslikkus ja mõju ühiskonnas Kõrgkoolis kogutavad tõendid: <i>Rakendus- ja /või loomeuuringute trendid, analüüs ja järeldused</i> –	Tõendid, kus ei ole erimärget kutseõppe osas, kehtivad ikka kõikidele kõrgkoolidele. Kutseõpet pakkuvate kõrgkoolide puhul lisanduvad mõned tõendid. Eeldame, et enamus õppetegevuse põhimõtetest on üle kõrgkooli ühtne. Kui mitte, siis toob kõrgkool ise spetsiifika välja. Suunis 5.1. ARVESTAME – asendame kõrval- ja lisaerialad valikuvõimalustega. Andmed on Haridussilmas https://haridussilm.ee/ee/uuringud/uuringud/edukus-tooturul Suunis 5.2. Hinnata saab ikka seda, mis on kõrgkooli pädevuses, väline keskkond mõjutab läbivalt. Lisasime siiski täpsustuse „<i>Kõrgkooli vastuvõtutingimused ja -korraldus tagavad õppijatele õiglase ligipääsu kõrgharidusele</i>“ 8. TAL Antud juhul on mõeldud kvantitatiivsete näitajate trendi.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	palun täpsustada, mida mõeldakse antud kontekstis mõiste trend all? IA 2026+ kaaskiri lk 9 teine lõik selgitab, et I hindamisvaldkonna kõrgkooli juhtimise kriteeriumi all tuleks kajastada personaliarenduse üldiseid põhimõtteid, kuid õppimise ja õpetamise alaste ning TAL pädevuste arendamisele keskendutakse II ja III valdkonna all. Lugedes IA juhendi lisa, siis hindamisvaldkonna I 2. kriteeriumi personalijuhtimise suuniste 2.2 hõlmab aga erialase enesetäiendamise ning õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamise ja osalemise rahvusvahelises mobiilsuses ning õppe- ja TAL tegevuses. Ettepanek on viia see suunis II valdkonna alla.	Kaaskiri lk 9: Juhtimise all on üldised põhimõtted, 2. ja 3. valdkonnas spetsiifilised kompetentsid Suunis 2.2. EI ARVESTA: Esimese valdkonna all on kirjeldatud terviklik personalijuhtimise süsteem, mis sisaldab tulemusjuhtimise elemente. Akadeemiliste töötajate atesteerimise kord kuulub selle juurde,
TÜ	Täna Teid institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli ja hindamisjuhendi saatmise eest ning tunnustan hariduse kvaliteediagentuuri, kes on teinud väga suure töö mudeli ja juhendi uuendamisel ning eri seisukohtade koondamisel. Ülikool teeb oma tähelepanekute põhjal järgmised ettepanekud. 1. Juhendi sõnastust tuleks ühtlustada ja kasutada läbivalt sõna kvaliteedikriteerium. Mitmes kohas on kasutatud vaid sõna kriteerium	1. ARVESTAME – läbivalt kasutame mõistet „kvaliteedikriteerium“

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	(näiteks II osa pealkiri, punktid 5, 28, 44, 57 ja lisa), mis võib mõnel juhul tekitada segadust. 2. Tõendite loendis on teatud juhtudel öeldud, millist perioodi andmed peavad katma, mõnel juhul selline täpsustus puudub. Ettepanek on kaaluda täpsustuse eemaldamist juhendi lisa esitatud tõendite loendis, kuna juhendi punktis 9 on kirjas: „Andmed tuleb esitada reeglina 5-aastase trendina, ...“. 3. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse muudatuste eelnõu kohaselt ei pea ülikool osalema teaduse valdkondlikul evalveerimisel, kui ülikoolil on kehtiv evalveerimisotsus selles valdkonnas. Evalveerimisotsuse kehtivust pikendab positiivne otsus tingimusel, et institutsionaalse akrediteerimise TAL-i hindamisvaldkonna osa vastab nõuetele. Seetõttu on TAL-i valdkonna hindamisel väga oluline kaal. Sellest tulenev ettepanek on, et komisjoni peab kuuluma vähemalt üks TAL-i hindamise kogemisega liige iga kõrgkoolis aktiivse TAL-i valdkonna kohta, mitte vaid üks TAL-i hindamise kogemusega liige, nagu on kirjas juhendi punktis 20.7. Punkti 20.7 selline täpsustus ei tähenda, et komisjoni liikmete arv märgatavalt suureneb, kuna need	2. ARVESTAME 5- aastase trendi nõue jääb juhendi punkti 9. 3. ARVESTAME OSALISELT. TAL hindamisvaldkonna osas võib olla ka otsus „vastab osaliselt nõuetele“, mis on samuti positiivne otsus. Positiivne otsus on ka 3-aastane akrediteering, mille seest TAL valdkond on saanud hinnangu „vastab osaliselt“. Iga TAL valdkonna kohta TAL hindamise kogemusega liikme nõuet ei toeta. Ülikooli puhul on kahtlemata vajalik suurendada TAL hindamise kogemusega ekspertide osakaalu, kuid IA raames siiski ei hinnata mitte teaduse taset konkreetses TA valdkonnas, vaid kõrgkooli võimekust seda hoida ja arendada. Kas on hoitud ja arendatud – seda näitavad trendid. Kui trendid kõnelevad seda keelt, et mõnes TA valdkonnas on tagasiminekuks, siis on võimalik kahtlemata kaasata komisjoni selle valdkonna ekspert. Või ka vastupidi – kui ülikool on ise seadnud prioriteediks

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	liikmed võivad vastata muudes põhimõtetes sätestatud tingimustele. 4. Punktiga 21.4 seatakse komisjoni liikmele nõue, et ta peab tundma kõrgharidussüsteemi toimimist. Ettepanek on lisada ka nõue teadussüsteemi ja teaduse arengusuundade tundmise kohta, sest üks institutsionaalse akrediteerimise hindamisvaldkond kolmest on teadus-, arendus ja/või muu loometegevus. 5. Punktis 25 esitatud huvide konflikti juhtude loend võiks olla laiem. Ettepanek on võtta aluseks Eesti Teadusagentuuri huvide konflikti määratlus hindajate puhul. Samas tuleb liikmeskonna läheduse (punkt 25.4) puhul arvestada, et see sisaldab ka üliõpilasi.	mõne TA valdkonna arendamise, on võimalik kaasata IA komisjoni vastava valdkonna ekspert. Jääme paindliku lahenduse juurde. Arvestame siiski vajadust rõhutada, et mitme evalveeritud teadusvaldkonnaga kõrgkooli puhul on vajalik võimalusel tagada komisjonis kõikide valdkondade ekspertiis. Punkti 20.7 on vastavalt täiendatud. 4. EI ARVESTA. Teadussüsteem on osaliselt kõrgharidussüsteemi lahutamatu osa. Ekspertide koolitusel me kahtlemata tutvustame neile ka teadussüsteemi. Samas ei eelda me seda, et kõik komisjoniliikmed teadussüsteemi tunnevad, kuna samade põhimõtete alusel hinnatakse ka rakenduskõrgkoole. Seetõttu ei ole mõistlik juhendi tasandil see kinni kirjutada. Küll aga arvestab HAKA kindlasti komisjoniliikmete valikul kõrgkooli spetsiifikat ning ülikoolil võimalik komisjoni koosseisu osas oma ettepanekuid teha. 5. ARVESTAME OSALISELT – Ettepanekust ei selgu, mille osas on vajalik huvide konflikti määratlust täiendada. Liikmeskonna puhul on teadlikult ka üliõpilased sisse arvestatud. Lisatud on ETagi huvide konflikti ülddefinitsioon: <i>*Huvide konflikt on olukord, kus hindamislõukogu liikmel või</i>

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	6. Punkt 26 seab nõuded tõlgile, keda soovitakse hindamiskülastusel kasutada. Üheks nõudeks on vajalik ettevalmistus järel- ja/või sünkroontõlke tegemiseks. Ettepanek on lisada juhendisse järeltõlke tegemise kogemuse kõrval ka sünkroontõlke kogemuse nõue. Samuti peaks tõlk peale kõrgharidustermineid valdama ka teaduskorralduse oskussõnavara. Lisaks tuleks sõna terminoloogia asendada sõnaga terminid või oskussõnavara, arvestades, et terminoloogia tähendab terminiteadust või -õpetust, kuid siin räägitakse sõnavarast. 7. Punktis 42 on kirjeldatud kvaliteedikriteeriumide hindamise neljast skaalat, kasutades termineid tõendatud võimekus ja eeldatav võimekus. Nende terminite taga olevate mõistete sisu ei ole üheselt selge.	<i>temaga seotud isikul on isiklik huvi otsuses või toimingus, mida ta ise peab tegema või mida ta saab mõjutada</i> – aga konkreetsed näited IA ja rahvusvaheliste ekspertide konteksti kuigi hästi ei sobitu. Lisatud on see, et konkreetsed kirjeldatud juhtumid on „näited“, mis viitab sellele, et loetelu ei ole lõplik. 6. ARVESTAME OSALISELT Tõlgi leiab kõrgkool endale ise. Sünkroontõlke võimalusi ei ole kõikidel kõrgkoolidel. Kui on sünkroontõlke võimalus, siis ilmselt otsib ülikool sellise tõlgi, kellel on sünkroontõlke kogemus. Samuti kirjutame tõlgi kompetentsi laiemaks, üldisemaks. Mõistel „terminoloogia“ on siiski ka teine tähendus: [EKSS] "Eesti keele seletav sõnaraamat" 2009 1. mingi eriala mõistesüsteemile vastav terminite kogum; kõigi erialade termineid hõlmav kirjakeele leksika osa; sün. oskussõnavara. Keemia, matemaatika 7. EI ARVESTA See on laiapõhjaliselt läbi arutatud ja jõutud on otsusele rakendada neljast skaalat kvaliteedikriteeriumide hindamisel. Võime kaaluda täpsemat lahtikirjutust. Neljase skaala kasuks kõneleb eelkõige see, et see võimaldab hinnangutes

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	Ettepanek on võtta kvaliteedikriteeriumide hindamisel kasutusele sama skaala, mida kasutatakse hindamisvaldkondade hindamisel. 8. Punktis 43 on esitatud hindamisvaldkonnale antava hinnangu sõnastusviisid. Ettepanek on lisada skaala sõnastusse sõna valdkonna asemel sõna hindamisvaldkond: „hindamisvaldkonna nõuded on täidetud“; „hindamisvaldkonna nõuded on osaliselt täidetud“; „hindamisvaldkonna nõuded ei ole täidetud“. 9. Kas punktis 60 nimetatud sõnaga isik on silmas peetud nii füüsilist kui ka juriidilist isikut? 10. Punkt 64 kordab punkti 54. Ettepanek on punkt 64 juhendist välja jätta. 11. Punkt 20. Ettepanek lisada siia punkt 20.10. "kui komisjon hindab ülikooli, siis katab komisjoni liikmete ekspertiis kokku hinnatavad TAL valdkonnad"	selgemalt eristada „osalise vastavuse“ puhul juhtumeid, kus nõuded on pigem täidetud või nõuded pigem ei ole täidetud. 8. ARVESTAME, lisame täpsustused 9. Jaa, mõeldud on mõlemat. 10. Ei ARVESTA – ühel juhul on tegu selgitusega, millal antakse kõrgkoolile kvaliteedimärk, kui esmane otsus on 7 aastat kõrvaltingimusega. Teine punkt räägib kõrvaltingimuse hindamise protsessist. Selguse mõttes jätame need eraldi sisse. 11. ARVESTAME OSALISELT. Iga TAL valdkonna kohta TAL hindamise kogemusega liikme nõuet ei toeta. Punkti 20.7 on täiendatud: mitmes teadusvaldkonnas evalveeritud kõrgkooli puhul on

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	See oleks proportsionaalne punkti 20.7 muudatusega. Ehk miks ühe valdkonnaga kõrgkoolil peab olema vastava spetsiifikaga TAL ekspert ja mitme valdkonna puhul pole see vajalik. 12. Punkt 42. Peaks siiski läbi rääkima/ selgitama mõisteid: tõendatud ja eeldatav võimekus. 13. Järgnevad alapunktid sisaldavad kommentaare ja parandusettepanekuid juhendi lisa kohta. a. Kvaliteedikriteeriumis 1 on kasutatud terminit tegevusvaldkond. Sama sõna esineb kvaliteedikriteeriumi 1 tõendite loendis ja suunises 2.3. Ettepanek on lisada selgitus, millist mõistet selle terminiga tähistatakse. b. Suunises 1.1 on kirjas: „Kõrgkool on sõnastanud oma põhitegevuste eesmärgid ja võtmetulemused, lähtudes oma tugevustest ning püüeldes rahvusvahelise tipptaseme poole.“ Alati ei tugine eesmärgid ja võtmetulemused kõrgkooli tugevatel külgedel, vaid võivad olla tihedalt seotud arenguvajadustega. Ettepanek on sõnastada suunise 1.1 esimene lause	komisjonis võimalusel esindatud kõikide teadusvaldkondade ekspertiis; 12. Mudeli töörühm arutas, kas oleks vajalik tõendatud ja eeldatud võimekus täpsemalt lahti kirjutada. Jätame selle hindamisnõukogu otsustada. a.Tegevusvaldkond on valdkond, milles ülikool viib ellu eesmärgistatud tegevusi. b.ARVESTAME, sõnastus muudetud vastavalt ettepanekule

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	järgmiselt: „Kõrgkool on sõnastanud oma põhitegevuse eesmärgid ja võtmetulemused, püüeldes rahvusvahelise tipptaseme poole.“ c. Suuniste 1.3 ja 1.4 sõnastus tekitab segadust. Kui muidu on juhendis kasutatud terminit sidusrühmad, siis nendes punktides on nimetatud huvirühmi. Punkti 1.4 praegune sõnastus muudab ka töötajad ja õppijad huvirühmaks. Raske on ka aru saada, kes kuuluvad juhendi tähenduses kõrgkooli liikmeskonda. Tartu Ülikooli põhikirja paragrahv 6 kohaselt moodustavad ülikooli liikmeskonna ülikooli nõukogu liikmed, rektor, üliõpilased, töötajad, arst-residendid, emeriitprofessorid, emeriitdotsendid, audoktorid ja auliikmed. Mõnel pool on juhendis kasutatud terminit liikmeskond, mõned juhul on nimetatud vaid töötajad ja õppijad. Ettepanek on vaadata läbivalt üle, millal on suunises õige kasutada liikmeskonna, sidusrühma, sihtrühma ja huvirühma terminit ja kes nende rühmade alla kuuluvad (näiteks suunise 3.1 kohaselt ei pea kõrgkooli taristu vastama mitte liikmeskonna, töötajate ega õppijate, vaid sihtrühma ootustele).	c. ARVESTAME – ühtlustame mõistete kasutust juhendi punktis 35, suunistes 1.3., 1.4, 1.5, 3.1, 3.7, 6.5 ja 3. kriteeriumi tõendites, lähtuvalt järgmistest põhimõtetest: 1. Liikmeskond on sisering - kõik, kes on ülikooliga seotud kas õppimise või töötamise kaudu. 2. Sidusrühm - kõik mõjutajad või mõjutatavad. Nt tööandjad, vilistlased, ministeeriumid, partnerülikoolid, rahastajad jne. Liikmeskond on ka sidusrühm, seetõttu võiks mitmes kohas kasutada nt "liikmeskond ja teised olulised sidusrühmad". 3. Huvirühm - sidusrühma alamhulk, kus liikmed on ühinenud konkreetse ühise huvi alusel ja tegutsevad selle nimel. Nt üliõpilasesindus, erialaselts, vilistlaskogu. Kõik huvirühmad on sidusrühmad, kuid sidusrühmade hulka kuuluvad ka teised osapooled, kellel ei pruugi olla aktiivset huvide edendamise eesmärki. Võiksime juhendis eelistada sidusrühma mõistet, kuna see on pisut laiem. 4. Sihtrühm - konkreetse tegevuse sihtmärk. Õigustatud suunises 5.1., mujal vist mitte.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	d. Kvaliteedikriteeriumi 1 täiendavate tõendite loendis on punkt „Kõrgkooli finantsnäitajate trendid erinevate tegevusvaldkondade ja tululiikide lõikes“. Kuna see kvaliteedikriteerium sisaldab ressursside juhtimist, võiks see tõend kuuluda kohustuslike tõendite loendisse. e. Ettepanek on lisada kvaliteedikriteeriumi 2 suunisesse 2.1 sõna kõrgkool ning asendada sõna protseduurid sõnaga toimingud. Suunise 2.1 sõnastus oleks sel juhul: „Töötajate värbamise ja arendamise põhimõtted ja toimingud lähtuvad kõrgkooli arengukava eesmärkidest, on õiglasel ja läbipaistval ning kindlustavad kõrgkooli jätkusuutlikkuse.“ f. Joonealuses märkuses 3 on akadeemilised töötajad defineeritud kui kõik kõrgkoolis õppetööd läbi viivad töötajad – õppejõud, teadurid, täienduskoolitajad, juhendajad, kutseõpet läbiviivate rakenduskõrgkoolide puhul õpetajad jt. Hindamisjuhendis eraldi definitsiooni (loendi) esitamine tekitab pigem segadust. Akadeemiliste töötajate mõiste on kõrgharidusseaduse paragrahvis 33 lõikes 1 defineeritud: „Akadeemilise töötaja ametikoht on ametikoht, millel töötava isiku tööülesanded on	d.ARVESTAME, tõstetud kohustuslike tõendite alla e.ARVESTAME, sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule f.ARVESTAME. Loobusime akadeemilise töötaja laiast defineerimisest. Kus tarvis, kasutasime täiendavalt sõnastust „ja teised õppe- ja TAL valdkonna töötajad“. Suunis 6.7 laiendasime kõikidele töötajatele.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	seotud kõrgharidustasemel õpetamise või teadus-, arendus- või loometegevuse või mõlemaga.“ Kõrgharidusstandard seab lisaks nõuded akadeemilistele töötajatele. Nii juhendamine kui ka täiendusõppe pakkumine kõrgkoolides peaks olema seotud kõrgharidustasemel õpetamisega. g. Kvaliteedikriteeriumi 2 kohustuslike tõendite loendis punkt „Töötajate ja õppijate tagasisideküsitluste tulemuste trendid, nende analüüs ning parendustegevused“. Ettepanek sõnastuseks: Töötajate tagasiside/rahuoluküsitluse tulemused: <u>rahulolu tööõhkkonnaga ja töö väärtustamisega</u>, tulemuste analüüs ja parendustegevused Muud suunises 2.15 väljatoodud aspektid on juba muude kriteeriumide (1 ja 3) tõendite loeteludes olemas – rahulolu juhtimisega, töötingimustega, infoliikumisega. Õppijad jätaaks kohustuslikest tõenditest selle kriteeriumi juures välja. Suunistes on õppijad sees vaid 2.10 (Kõrgkool toetab ja edendab õppijate ja töötajate vaimset ning füüsilist heaolu, pakkudes selleks vajalikke tugiteenuseid, tervislikku ja turvalist keskkonda ning ennetustegevusi). Väga	g. ARVESTAME: täiendatud tõendi sõnastust ning muudetud ka sellega haakuva suunise sõnastust (2.11)

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	sarnane on 6.3. suunis. (Kõrgkool tagab üliõpilaste ja (kui asjakohane) õpilaste akadeemilise, karjäärilase ja psühholoogilise nõustamise ning digiõppe ja IT toe) ja kohustuslik tõend seejuures: Üliõpilaste kuuluvustunne ja tagasiside tugiteenustele (Eurostudent vm uuringust) Muude tõendite juures on aga lisatud ka täpsustus, mis aspekti kohta andmeid esitada tuleks – näiteks rahulolu juhtimisega, töötingimustega, sise- ja väliskommunikatsiooniga jne. Ettepanek on täpsustada ka siin, mille kohta tulemuste trende, analüüsi ja parendustegevust näha soovitakse. h. Suunises 3.7 on kokku pandud kaks väga erinevat teemat: sisekommunikatsiooni protsessid ja infovahetus ning võimalus osaleda kõrgkooli otsustusprotsessides. Ettepanek on jagada need suunised kaheks. Esimese suunise sõnastus oleks: „Kõrgkoolil on kehtestatud selged ja läbipaistvad sisekommunikatsiooni protsessid ning valitud on infovahetuskanalid, millega tagatakse töötajatele ja õppijatele teabe õigeaegne edastamine.“ Teise suunise sõnastus oleks: „Kõrgkoolil on kehtestatud selge kord, mis võimaldab töötajatel ja üliõpilastel osaleda	h.ARVESTAME 3.7 sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule ning töötajate osalemine otsustusprotsessides viidud 1. kvaliteedikriteeriumi alla.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kõrgkooli otsustusprotsessides.“ Lisaks võiks otsustusprotsesside suunis olla seotud kvaliteedikriteeriumiga 1. i. Kvaliteedikriteeriumi 3 täiendavate tõendite loendis on füüsilist ja vaimset heaolu edendavad lahendused. Ettepanek on lisada see tõend kvaliteedikriteeriumi 2 täiendavate tõendite loendisse, kuna suunis 2.7 on otseselt selle tõendiga seotud. j. Ettepanek on sõnastada kvaliteedikriteeriumi 4 esimene lause järgmiselt: „Õppe kavandamisel ja õppekavade arendamisel lähtub kõrgkool ühiskonna ja tööturu vajadustest ja ootustest, oma arengueesmärkidest, valdkondlikust pädevusest ja ressursside olemasolust ning tagab vastavuse kõrgharidus- ja kutsestandarditele ja rahvusvahelistele suundumustele.“ k. Kvaliteedikriteeriumi 4 kõrgkooli kogutavate tõendite loendis on punkt „Tõendid tööandjate ja tööturu vajaduste analüüside (sh OSKA raportite) kaasamise kohta õppekavaarenduses“. Ettepanek on asendada sõna kaasamine sõnaga kasutamine. Samuti	i.ARVESTAME – füüsilist ja vaimset heaolu edendavad lahendused viidud 2. kvaliteedikriteeriumi tõendite alla j.ARVESTAME – sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule k.ARVESTAME – sõnastust muudetud: Näited tööandjate ja tööturu vajaduste analüüside (sh OSKA raportite) kasutamise kohta õppekavaarenduses

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	võiks lisada täpsustuse, milliseid konkreetseid tõendeid siin silmas peetakse. l. Kvaliteedikriteeriumi 5 kõrgkoolis kogutavate tõendite loendis on punkt „Vastuvõtu ja vastuvõtutingimuste analüüs“. Ettepanek on täpsustada, mida on silmas peetud vastuvõtu analüüsi all, kas vastuvõetute analüüsi või midagi muud. m. Ettepanek on eemaldada suunistest 6.1 sõna “täiskasvanu”, kuna kohe pärast keskhariiduse omandamist või hiljem kõrgkooli õppima asudes on valdavalt tegemist täiskasvanutega. n. Ettepanek on sõnastada suunise 6.2 teine lause järgmiselt: „Kõrgkool analüüsib katkestamise ja väljalangemise põhjuseid ning astub samme lõpetamise efektiivsusmäära tõstmiseks.“ o. Kvaliteedikriteeriumi 6 keskselt kogutavate andmete loendis on punkt „Keskmine õppeaeg õppeastmete ja valdkondade kaupa“. Tuleks kaaluda, kas need andmed annavad juurde olulist infot lisaks nominaalajaga lõpetanute (vt eelmine kvaliteedikriteerium) ja katkestanute osakaalule.	l.Siin on mõeldud vastuvõtu trendide analüüsi. Selguse mõttes lisatud. m.ARVESTAME, viide täiskasvanule eemaldatud n.ARVESTAME, sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule o. Kuna väliseksperdilt tuli soovitus see lisada, siis jätame alles, aga viime kategooriasse „tõendid kõrgkooli valikul“

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	p. Ettepanek on sõnastada suunis 8.3 järgmiselt: „Kõrgkool väärtustab ja edendab TAL-i tulemuste rakendamist praktilistes lahendustes, innovatsioonis ja ettevõtluses (sh loomemajanduse valdkonnas) ning pakub uuenduslikke lahendusi ühiskonna jaoks olulistele küsimustele.“ Suunises praegu olev koostöö aspekt on kaetud suunisega 8.4. q. Kvaliteedikriteeriumi 8 keskselt kogutavate andmete loendi punktis „10% enamtsiteeritud teaduspublikatsiooni hulka kuuluvate publikatsioonide arvu ja osakaalu trendid“ on sulgudes toodud näitajate arvutamise meetodika. Meetodika selgitus peaks olema mõnes muus dokumendis. Siin võiks vajaduse korral viidata TAIE arengukavale vm riiklikule suunisele. r. Kvaliteedikriteeriumi 8 kõrgkoolis kogutavate tõendite loendis on punkt „Rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused“. Siin jääb arusaamatuks, mille kohta tuleb andmed esitada, milliseid trende tuleb vaadelda, mida analüüsida ja mille kohta järeldusi teha. Lisaks ei pruugi kõikides	p.ARVESTAME, sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule. q.ARVESTAME, võtame viite metoodikale välja. r.ARVESTAME Täpsustame, et see puudutab loomevaldkonna kõrgkooli

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kõrgkoolides loovuurimusi olla. Seetõttu võiks see punkt olla täiendavate tõendite loendis. s. Kvaliteedikriteeriumi 9 kohustuslike tõendite loendis on punkt „Akadeemiliste töötajate ja doktorantide/nooremteadurite rahulolu TAL-i tugisüsteemiga ja juhendamisega“. Ettepanek on jagada see tõend kaheks. Kuna ka nooremteadurid on akadeemilised töötajad, oleks esimese tõendi sõnastus: „Akadeemiliste töötajate rahulolu tugiüksustega, kes pakuvad TAL-i tugiteenuseid“ ja teise tõendi sõnastus: „Doktorantide/nooremteadurite rahulolu juhendamisega“. t. Kvaliteedikriteeriumi 9 täiendavate tõendite loendis on punkt „Alustavate teadlaste (doktorikraadi kaitsmisest kuni 7 aastat) arv erinevates akadeemilistes üksustes või teadusvaldkondades“. Ettepanek on pikendada aega doktorikraadi kaitsmisest kuni 10 aastani, kuna ka Eesti Teadusagentuur muutis oma stardigrandi taotlemise piiriks 10 aastat doktorikraadi kaitsmisest. Selle peaks üle võtma ka institutsionaalsesse akrediteerimisse, vastasel korral tekib riigisisene põhjendamatu vastuolu. Lisaks tuleks juhendis täpsustada, kas selle perioodi sisse loetakse ka vanemapuhkus,	s.ARVESTAME OSALISELT. Kõik doktorandid siiski ei ole akadeemilised töötajad, mistõttu tugisüsteemi osas uurime rahulolu nii akadeemilistelt töötajatelt kui doktorantidelt. Eraldi on tõstetud doktorantide/nooremteadurite rahulolu juhendamisega. t. ARVESTAME Lähtume ETAg stardigrandi taotlemise piirist (10 a), sh ka sellest, kas sinna sisse arvestatakse vanemapuhkus jm või mitte.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kaitseväeteenistus või muu teadustööst eemal oldud aeg või pikeneb aastate arv eemalviibimise aja võrra	
EEK Mainor	Institutsionaalse akrediteerimise juhend on selge ja annab hea aluse kõrgkooli protsesside edasiarendusteks ning institutsionaalse akrediteerimise eneseanalüüsi koostamiseks. Käesolevaga mõned täpsustused juhendis kirjapandu osas: Punkt 2. Institutsionaalse akrediteerimise eesmärk on hinnata kõrgkooli võimekust, tagada ja edendada õppe- ning teadus-, arendus- ja loometegevuse kvaliteeti, toetada kõrgkoole nende arengus ning suurendada nende mõju ühiskonnas laiemalt. Tähelepanek: Võimalusel täpsustada juhendis, mil moel kõrgkoole läbi hindamismudeli toetatakse ja nende mõju ühiskonnas suurendatakse (nt läbi hindamiskriteeriumide mõtestamise, kõrgkooli juhtimissüsteemi edasiarendamise ja hindamiskomisjoni edasiviiva tagasiside vms (kaaskirjas on seda selgitatud)). Punkt 4. Kutseõpet pakkuvatel rakenduskõrgkoolidel on võimalik institutsionaalse akrediteerimise raames läbida	p. 2 Vt vastus Eesti Maaülikooli esimesele kommentaarile. p. 4 Tänu märkamast!

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	ka kutseõppe kvaliteedihindamine.. Tähelepanek: Lause lõpus on kaks punkti. Punkt 6. Iga hindamisvaldkond sisaldab kvaliteedikriteeriume, suuniseid ja tõendeid. Tähelepanek: Ei ole selge, et mida tähenda „hindamisvaldkond sisaldab“. Kui on mõeldud hindamisvaldkonna kirjeldust juhendis, siis see sisaldab tõendite nimekirja, mitte tõendeid endid. Siin võiks kaaluda sõnastust „Iga valdkonna hindamisel lähtutakse kvaliteedikriteeriumitest, suunistest ja tõenditest“. Punkt 9 ja 10. 9. Tõendid on objektiivsed ja dokumenteeritud materjalid või andmed, millele tuginevad eneseanalüüsi- ja hindamisprotsessi käigus tehtud järeldused ja hinnangud. Andmed on esitatud reeglina 5-aastase trendina, millele on lisatud nende põhjal tehtud järeldused. 10. Institutsionaalse akrediteerimise hindamisvaldkonnad, kvaliteedikriteeriumid, suunised ja tõendid (sh keskselt kogutavad andmed punkt 13 tähenduses), on toodud juhendi lisa olevas tabelis. Tähelepanek: Kui tõendid on andmed ja materjalid (punkt 9), siis	p. 6 ARVESTAME, sõnastust on kohendatud p. 9 ja 10 ARVESTAME – sõnastame „tõendite loetelu“, mitte tõendid

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	juhendi lisas ei ole toodud mitte tõendeid endid, vaid tõendite nimekiri vmt. Punkt 14. Eneseanalüüsi aruanne on sisuline tervik, mille koostamisel hindab kõrgkool kriitiliselt oma eesmärgi, tegevusi, tugevusi ja arenguvõimalusi hindamisvaldkondade lõikes, tuginedes selles juhendis toodud kvaliteedikriteeriumitele. Tähelepanek: Sõna „selles“ on üleliigne. Punkt 15: Mitmes valdkonnas tegutseval evalveeritud kõrgkoolil ning kutseõpet pakkuval rakenduskõrgkoolil on võimalik vajadusel eneseanalüüsi mahtu suurendada. Tähelepanek: Ei ole selge, mida mõeldakse „valdkonna“ all, kas uurimisvaldkond või õppevaldkond või kõrgkooli üldised tegevusvaldkonnad. Samuti võiks kirja panna, et „vajadus mahtu suurendada“ kooskõlastatakse HAKAga vmt. Punkt 19. Hindamiskomisjon (edaspidi komisjon) koosneb vähemalt 5 liikmest. Kõrgkoolil on võimalik pakkuda komisjoni koosseisu kandidaate, kelle pädevus, senine kogemus ja profiil vastab kõrgkooli vajadustele ning kellel puudub huvide konflikt. Tähelepanek: „...ning	p. 14 ARVESTAME, üleliigne sõna välja võetud p. 15 ARVESTAME – täpsustame ja sõnastame „teadusvaldkond“. Mahu suurendamine „vajadusel“ asendatud „kokkuleppel HAKAga“. p. 19 ARVESTAME, huvide konflikti puudumine lisatud

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kellel ei ole huvide konflikti akrediteeritava kõrgkooliga.“ Punkt 21.4. komisjoni liige tunneb kõrgharidussüsteemi toimimist ning on kursis kõrghariduse arengusuundadega ja kvaliteedijuhtimise põhimõtetega. Tähelepanek: sõnad „komisjoni liige“ on üleliigsed, sest on toodud juba Punkti 21 alguses. Punkt 25. Komisjoni liige kinnitab allkirjaga talle hindamise käigus teatavaks saanud informatsiooni ning komisjoni arutelude sisu konfidentsiaalsena hoidmise kohustust ja huvide konflikti puudumist. Juhul, kui huvide konflikt peaks esinema, kohustub komisjoni liige viivitamatult teavitama HAKA juhatajat ning taandama ennast komisjoni tööst. Huvide konflikti eeldatakse järgmistel juhtudel: Tähelepanek: Soovitav on kasutada sõna „eeldatakse“ asemel „huvide konfliktiks loetakse“ või „Huvide konflikt on: „ Punkt 26. Komisjoni töökeel on inglise keel. Kui kõrgkool soovib hindamiskülastusel kasutada tõlketeenust, koostöölastab ta tõlgi hindamiskoordinaatoriga vähemalt kaks nädalat enne hindamiskülastust. HAKA esitab tõlgile	p. 21.4 ARVESTAME, üleliigne välja võetud p. 25 ARVESTAME, sõnastust on kohendatud p. 26 ARVESTAME, sõnastust on kohendatud “Masintõlke kasutamise lebib kõrgkool eelnevalt HAKAga kokku ning kasutab vaid valideeritud masintõlget.”

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	järgmised nõuded: tõlgil on järel- ja/või sünkroontõlke tegemiseks vajalik ettevalmistus (tõlke magistriõpe, täiendusõpe, lisaeriala vm) eesti-inglise-eesti suunal ja varasem järeltõlke kogemus, ta valdab kõrghariduse terminoloogiat. Tõlk ei tööta hinnatavas kõrgkoolis. Tõlketeenusega seotud kulud kannab kõrgkool. Tähelepanek: Üha rohkem teostatakse masintõlget. Eesti-inglise-eesti suund on juba üsna hea ning areneb lähiajal kindlasti veelgi. Kas võiks siia kirjutada juba, et „masintõlke rakendamise tingimused lepatakse kokku eelnevalt HAKAga või rahvusvahelise komisjoniga ning kasutatakse vaid valideeritud masintõlketeenust“. Punkt 28. Kõik komisjoniliikmed läbivad HAKA koolituse, mille raames tutvuvad põhjalikult institutsionaalse akrediteerimise kriteeriumite ja metoodikaga ning saavad ülevaate Eesti kõrghariduse ja teaduse korraldusest ning rahastamise põhimõtetest Tähelepanek: „saavad ülevaate“ ei ole sisukas/piisav ootus. Soovitame kasutada õppijakeskset verbi ehk „omandab teadmise“. Punkt 29. Komisjoni liikme ülesanded: Tähelepanek: Komisjoni liikme ülesandeks võiks	p. 28 ARVESTAME! „Ülevaate saamine“ asendatud „teadmiste omandamisega“. p. 29 EI ARVESTA – See on pigem eksperdiga sõlmitava teenuslepingu punkt.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	olla ka vastutada selle eest, mis ta kirja paneb või välja ütleb, lähtuvalt komisjonile esitatud tõendusmaterjalidest. Punkt 31.5. tagab komisjoni hinnangute põhjendatuse; Tähelepanek: See võiks olla iga komisjoni liikme ülesanne tagada oma hinnangute põhjendatus (vt. eelmine kommentaar). Punkt 39. Komisjon annab külastuse lõpus esmase tagasiside kõrgkoolile. Tähelepanek: Korrektne eestikeelne lause: „Komisjon annab külastuse lõpus kõrgkoolile esmase tagasiside.“ Punkt 40. Viie tööpäeva jooksul pärast külastust küsib HAKA kõrgkoolilt kirjalikku tagasisidet komisjoni liikmete ettevalmistuse, küsimuste asjakohasuse ja muu külastusega seonduva kohta. Tähelepanek: Kas tagasisidet küsitakse ainult kõrgkoolilt või ka teistelt hindamisvestlustel osalejatelt? Punkt 52. Hinnangutes vastuolude või vähese argumenteerituse ilmnemisel on hindamisnõukogul õigus saata aruanne komisjonile tagasi läbivaatamiseks ja täpsustamiseks. Läbi vaadatud aruande saadab	p. 31.5 Eelmisega seotud. Komisjoni kui terviku eest vastutab siiski esimees, iga liige eraldi ei anna hinnanguid. p. 39 ARVESTAME, sõnastus korrigeeritud p. 40 MUUDAME tegelikule praktikale vastavaks – tagasisidet küsitakse kõigilt, kes osalesid vestlustes. p. 52 ARVESTAME OSALISELT: Lisatud „läbi vaadatud ja vajadusel täpsustatud“

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	komisjon hiljemalt 2 nädala jooksul tagasisaatmisest uuesti HAKA büroole, kes toimib sellega vastavalt punktides 47–49 sätestatud korrale Tähelepanek: Kui hindamisnõukogu on aruande tagasi saatnud, siis võiks uuesti saata „täpsustatud“ või „täiendatud“ aruande, mitte vaid läbi vaadatud (passiivne ja ei näita, et ka midagi muudetakse aruandes). Punkt 53.4. Kui kõik kolm hindamisvaldkonda on hinnanguga „valdkonna nõuded on osaliselt täidetud“, analüüsib hindamisnõukogu kõrgkooli tugevusi ja parendusvaldkondi ning otsustab, et kõrgkooli juhtimises, töökorralduses, õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuses või õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuse tegevuse keskkonnas esinevad puudused, annab juhiseid nende kõrvaldamiseks ning akrediteerib kõrgkooli kolmeks aastaks, või otsustab, et kõrgkooli juhtimine, töökorraldus, õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevus ning õppe-, teadus-, arendus- ja loometegevuse keskkond ei vasta nõuetele, ning ei akrediteeri kõrgkooli. Tähelepanek: Kaaluda, kas on piisavalt põhjendatud mitte akrediteerida kui kõik hindamisvaldkonnad on osaliselt nõuetele vastavad.	p. 53.4 EI ARVESTA. Põhjendus: hindamisnõukogul on peab olema võimalik võtta vastu ka negatiivne otsus, kui kõikide valdkondade "osaline vastavus" peaks olema sisuliselt negatiivse piiril

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	Punkt 54.5. Kui hindamisnõukogu otsustab, et kõrvaltingimus ei ole täidetud võib hindamisnõukogu tunnistada vastavalt HMS § 53 lg 3 algse hindamisotsuse kehtetuks või kehtestada uue kõrvaltingimuse. HMS § 66 lg 2 p 3 ning lg 3 kohaselt võib haldusakti, mis andmise ajal oli õiguspärane, tunnistada tagasiulatuvalt kehtetuks juhul, kui haldusaktiga on seotud lisakohustus ja isik ei ole seda täitnud. Tähelepanek: Kui algne hindamisotsus tunnistatakse kehtetuks, siis kas tehakse ka uus hindamisotsus? Punkt X. Välisriigi pädeva hindamisasutuse kaasamine Tähelepanek: Täpsustada (juhul kui nii on), et positiivse otsuse puhul väljastab kvaliteedimärgi ka välisriigi hindamisasutus. Punkt 75. Kui hindamisaruande põhjal on võimalik võtta vastu Eesti seadusandlusega kooskõlas olev lõppotsus, teeb hindamisnõukogu ühe järgnevatest põhjendatud otsustest: Tähelepanek: Punkti sõnastus seab tingimuse, aga mis juhtub siis kui tingimus täidetud ei ole? Kas sellisel juhul peab kõrgkool läbima IA nõ tavapärase protsessis?	p. 54.5 VASTUS: Kui algne otsus tühistatakse (näiteks 7 a kõrvaltingimusega), siis tehakse uus otsus – 3 a, sest kõrvaltingimuse seadmisel kaalus HN kahe võimaliku otsuse vahel ning tegi positiivsema koos kõrvaltingimusega. Kui kõrvaltingimus on täitmata, muudetakse ka otsust akrediteerimise tähtaja osas. Mis võib muidugi tähendada seda, et kõrgkool peab juba järgmisel aastal tulema uuesti institutsionaalsele akrediteerimisele. p. X HAKA ei saa kohustada välisriigi asutust kvaliteedimärki väljastama. HAKA väljastab oma kvaliteedimärgi juhul, kui IA on läbitud HAKA juhendi alusel. p. 75 See risk võib vaatamata korralikule eeltööle teoreetiliselt olla. Kui otsust ei ole võimalik vastu võtta, siis on võimalik hindamisnõukogul saata aruanne välisriigi agentuurile täiendamiseks või täpsustamiseks tagasi.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	Käesolevaga esitame mõned täpsustused juhendi lisale "Institutsionaalse akrediteerimise hindamisvaldkonnad, kvaliteedikriteeriumid ja suunised": Kvaliteedikriteerium 2. Personalijuhtimine. 2.10. Akadeemiliste töötajate töö hindamisel (sh atesteerimisel) arvestatakse nii õppetöö kui teadus-, arendus- ja loometöö tulemuslikkust, õppijate tagasisidet, juhendamise efektiivust, õpetamis-, juhendamise- ja üldpädevuste arendamist, rahvusvahelist mobiilsust ning ettevõtlus- või töökogemust erialavaldkonnas väljaspool kõrgkooli ning muud ühiskondliku mõjuga tegevust laiemalt. Tähelepanek: Kas on võimalik lahti kirjutada, kuidas hinnatakse juhendamise efektiivsust? Kvaliteedikriteerium 4. Õppe kavandamine ja õppekavad. Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: *Mikrokvalifikatsiooni õppekavade lõpetanute arvud Tähelepanek: Ettepanek kasutada: Mikrokraadi ja -kvalifikatsiooni õppekavade lõpetanute arvud Kõrgkoolis kogutavad tõendid: *Täiendusõppe läbinute arv eri liikides Tähelepanek: Sõna	2.10. EI ARVESTA: Ei tahaks kõrgkoolile ette kirjutada, kuidas juhendamise efektiivsust hinnata, sestap seda juhendisse ei lisa. Üldiselt peaks aga olema tegu erinevate faktorite koosmõjuga – lõputöö kvaliteet, üliõpilase tagasiside juhendamise osas ning juhendaja hinnang koostööprotsessile. Krit. 4. EI ARVESTA: Kui kõrgkool soovib, võib ise eristada mikrokvalifikatsioone ja mikrokraadiõppe õppekavu, seda eristust ei pea me juhendi tasandil vajalikuks. Täiendusõppe puhul jääksime siiski „liigi“ juurde, kuna näiteks mikrokraadiõppe ei ole kindlasti õppevorm.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	„liikides“ asemel kasutada pigem sõna „vormides“ Kvaliteedikriteerium 5. Õppetegevus. Kõrgkoolis rakendatakse süsteemselt õppimiskeskset lähenemisviisi, mis toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist ning suunab võtma vastutust õpingute ja karjääri planeerimise eest. Tagatud on õiglane ligipääs kõrgharidusele, õppimise ja õpetamise sisu ja protsessi teaduspõhisus ning lõpetajate teadmiste ja oskuste vastavus pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele ja ühiskonna ootustele. Tähelepanek: „Tagatud on õiglane ligipääs kõrgharidusele ... „asendada ehk „Kõrgkooli vastuvõtutingimused ja -korraldus tagavad õppijatele õiglase ligipääsu kõrgharidusele. Tagatud on õppimise ja õpetamise sisu ja protsessi teaduspõhisus ning lõpetajate teadmiste ja oskuste vastavus pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele ja ühiskonna ootustele.“ 5.1. Kõrgkool pakub eri vormides paindlikku taseme- ja täiendusõpet, mis arvestab erinevate sihtrühmade vajaduste ja võimalustega. Õppekavade ülesehitus võimaldab kõrval- ja lisaerialade valimist ning taseme- ja	Krit. 5. ARVESTAME: Sõnastus on täpsustatud: Kõrgkooli vastuvõtutingimused ja -korraldus tagavad õppijatele õiglase ligipääsu kõrgharidusele. Tagatud on õppimise ja õpetamise sisu ja protsessi teaduspõhisus ning lõpetajate teadmiste ja oskuste vastavus pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele ja ühiskonna ootustele 5.1. ARVESTAME Sõnastame: asendame kõrval- ja lisaerialad valikuvõimalustega.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	täiendusõppe lõimimist. Tähelepanek: kas on õigustatud kasutada nõuet „Õppekavade ülesehitus võimaldab kõrval- ja lisaerialade valimist...“? Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab. Kohustuslikud tõendid: *Lõpetanute töölerakendumine ja *Lõpetanute edasiõppimine Tähelepanek: kasutada mõiste „lõpetanute“ asemel „vilistlased“. Lisaks, kas keskelt on võimalik koguda infot lõpetanute edasiõppimise kohta? Kvaliteedikriteerium 6. Õppimise ja õpetamise tugisüsteemid. Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: * Üliõpilaste kuuluvustunne ja tagasiside tugiteenustele (Eurostudent vm uuringust) Tähelepanek: Küsimus, kas siinkohal peetakse silmas välistudengite kuuluvustunnet ja tagasisidet tugiteenustele? Kvaliteedikriteerium 8. TAL tulemuslikkus ja mõju ühiskonnas. 8.1.Kõrgkool tagab oma spetsiifikast tulenevalt piisavas mahus TAL tegevuse kõigis oma õppevaldkondades. Tähelepanek: Täpsustada, mida mõeldakse siinkohal õppevaldkonna all. Kas see on	Mõiste „lõpetanud“ on kasutusel Haridussilmas, sestap jääme siiski selle mõiste juurde. Lõpetanute edasiõppimine kohta keskelt andmete kogumine vajab täpsustamist. Hetkel tulevad andmed töölerakendumise ja edasiõppimise kohta Krit. 6 Eurostudent ei keskendu välisüliõpilastele, uuringu kohta saab täpsemalt lugeda siin https://www.praxis.ee/eurostudent Krit 8 Siin on mõeldud ISCEDi õppevaldkonda. Leidsime, et õppekavagrupid jäävad liiga kitsaks, sestap on kasutatud õppevaldkonna mõistet.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	õppekavarühm? Keskelt kogutavad andmed, mida kõrgkool kriteeriumi täitmise analüüsis kasutab: * Rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused. Tähelepanek: Täpsustada ehk „Loomevaldkonna kõrgkoolide puhul rahvusvahelise levikuga loovuurimused, trendid, analüüs ja järeldused”.	ARVESTAME Täpsustame, et tegu on loomevaldkonna kõrgkoolidega
TTKK	Tallinna Tehnikakõrgkool tänab kõrgkoolide institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli hindamisjuhendi kavandi eest. Oleme hindamisjuhendiga tutvunud ja kooskõlastame selle ühe täpsustava küsimusega: Punktis 53.5 on sõnastatud: "Kui üks hindamisvaldkond on hinnanguga „valdkonna nõuded ei ole täidetud“, otsustab nõukogu, et /---/" Kas peaks olema: "Kui <u>vähemalt</u> üks hindamisvaldkond /---/"?	ARVESTAME
ELA	Esmalt soovime Eesti Lennuakadeemia poolt tänada HAKA meeskonda uue institutsionaalse akrediteerimise mudeli väljatöötamise protsessi vedamise eest. Oleme sellest saanud palju väärtuslikku inspiratsiooni ning oleme selle põhjal alustanud nii akadeemia tööprotsesside parendamist kui ka uue arengukava koostamist.	Täname tagasiside eest!

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	Alljärgnevalt toome välja mõned väikesed täpsustavad kommentaarid, mis on esile tõstetud rasvases kirjas: 1. Juhendis on märgitud: "Eneseanalüüs tugineb muuhulgas nii keskselt (HTM, ETAG, Statistikaamet jm) kui ka kõrgkooli kogutavatele andmetele. Keskselt kogutavad andmed on avalikult kättesaadavad." Kas on lootust Haridussilma edasiarendusele, et vajalik keskselt kogutud andmestik oleks hõlpsamalt ja süsteemsemalt kättesaadav? (Mõistame, et Haridussilma haldaja on HTM ning küsimus on pigem retooriline.) 2. Töendite hulgas on mainitud: "Vilistlaste hõive ja palk õppeastmete ja valdkondade lõikes. Lõpetanute töötasu 5 aastat pärast lõpetamist. Eraldi välismaalastest vilistlaste kohta." Soovime tähelepanu juhtida, et Eesti Lennuakadeemia puhul võivad vastavad andmed jääda riiklikes süsteemides puudulikuks, kui vilistlased asuvad tööle välismaal või loovad iseseisvalt ettevõtte. 3. Kutseõppe kvaliteedihindamise ja rakenduskõrgkoolide institutsionaalse	1. Paraku on tõesti nii, et HAKA käed jäävad siin lühikeseks. Jätkame siiski nügimistegevusi, et Haridussilm areneks. 2. Need andmed on haridussilmas täiesti olemas. Kui sealt on osa EA vilistlasi väljas, aga teil on nende kohta informatsioon olemas, siis saate omalt poolt lisada. 3. ARVESTAME Oleme põhimõtteliselt nõus. HAKA ettepanek HTMile on loobuda eraldi kutseõppe

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	akrediteerimise ühendamise osas teeme järgmise sõnastusettepaneku juhendi punktile 4: <i>"Kutseõpet pakkuvates rakenduskõrgkoolides toimub institutsionaalse akrediteerimise raames ka kutseõppe kvaliteedihindamine."</i> (Eeldan, et sama ettepanek tuleb ka RKRNi kaudu. Meie jaoks on probleem ka selles, et kuidas protsessid ajalises mõttes sünkroniseida, kui Kutseõppeseaduse järgi toimub kutseõppe kvaliteedihindamine iga kuue aasta järel)	kvaliteedihindamisest rakenduskõrgkoolide puhul. Põhimõtteline noogutus on olemas, vajalik on siiski seadusemuudatus.
EASL	(Eesti Akadeemiline Spordiliit) Suur tänu Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur (HAKA) võimaluse eest anda tagasisidet institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli hindamisjuhendi projektile. Mitmed Eesti ülikoolid, seal hulgas kaks Eesti suurimat ülikooli, Tartu Ülikool ja Tallinna Tehnikaülikool plaanivad lähiajal läbida Eesti Akadeemilise Spordiliidu poolt koordineeritud „Tervisliku koolilinnaku“ akrediteerimise. Antud akrediteeringul on mitmeid kattuvusi Institutsionaalse akrediteeringu punktidega. Teeme ettepaneku lisada nimetatud „Tervisliku koolilinnaku“ akrediteerimise tõendusmaterjal, kui täiendavad	ARVESTAME. Lisatud kategooriasse „täiendavad tõendid kõrgkooli valikul“.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	tõendid kõrgkooli valikul võimaluste nimekirja järgnevates punktides: 1. Kõrgkooli juhtimine ja areng – koolil oleks võimalik esitada enda Tervislikul Koolilinnaku sama nime kandva valdkonna tõendusmaterjale. Tõendusmaterjalide alt oleks täiendavalt võimalik leida erinevaid aspekte tegevuskavadest, kommunikatsiooniplaanidest, sidusrühmadest, kooli kogukonna vajaduste kaardistamisest, arengusuundadest, strateegilistest eesmärkidest. Tõendatavad punktid: 1.2, 1.4, 1.6, 1.7 2. Personalijuhtimine – koolil oleks võimalik esitada tõendusmaterjale, mis kattuvad antud teemal Tervisliku Koolilinnaku poolt kehtestatud kriteeriumite ja suunistega. Programm soovib erinevates valdkondades värvata kompetentset inimressurssi, läbi viima heaolu uuringuid, juhtima tähelepanu vaimsele tervisele ning füüsilisele tervisele, pakkuma tervisliku seisundi parendamise võimalusi. Tõendatavad punktid: 2.2, 2.7, 2.12	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	3. Taristu – Tervisliku Koolilinnaku programm juhib otsest tähelepanu kooli liikumistaristule. Vajalikud on asjakohad infrastruktuurid nii sise- kui ka välisspordi/liikumisaktiivsuse tarbeks. Selleks on kaardistatud kooli kogukonna vajadused, millest lähtuvalt planeeritakse arendustegevusi. Tõendatavad punktid: 3.1, 3.9 6. Õppimise ja õpetamise tugisüsteemid – valdavalt kogu Tervisliku Koolilinnaku programm on eesmärgiga edendada läbi liikumise, vaimse/sotsiaalse heaolu, toitumise, haiguste ning riskikäitumise ennetamisega õpilaste õppeedukust ja tervist. Igast programmi valdkonnast kumab läbi kriteeriume, mis on õpilase hetkeseisundi parendamiseks. Kool peab välja tooma erinevaid näiteid, et kuidas panustavad nemad enda õpilastesse. Tõendatavad punktid: 6.1, 6.3, 6.6, 6.7.	
EKA	Eesti Kunstiakadeemia kooskõlastab "Institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli" hindamisjuhendi kommentaarideta.	
HTM	Soovime tunnustada HAKAt institutsionaalse akrediteerimise uue mudeli väljatöötamise protsessi edukas vedamises, kaasates	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	süsteemselt partnereid ja olles tegevustega kavandatud ajagraafikus. Uues mudelis kriteeriumite grupeerimine kolmeks laiemaks valdkonnaks võrreldes kehtiva korra ülesehitusega on meie hinnangul selgem ja arusaadavam nii hindajatele kui ka loodetavasti hindamist läbivale kõrgkoolile. Haridus- ja Teadusministeerium on selles protsessis sarnaselt teiste partneritega saanud võimaluse juba anda korra uue mudeli kavandile esmast tagasisidet, mida valdavalt on ka arvestatud. Märkame, et lähtuvalt partnerite tagasisidest on dokumendi selgus ja struktuursus paranenud. Tutvudes eelnõuga, esitame järgnevad tähelepanekud: 1) Punktis 13 on toodud, et eneseanalüüs tugineb muuhulgas keskselt (HTM, ETAG, Statistikaamet jm) kogutavatele andmetele, mis on avalikult kättesaadavad. Leiame, et loetelust tuleks välja jätta ETAG ja viidata vajadusel HTM haridusandmete portaalile HaridusSilm ja Eesti Teadusinfosüsteemile. 2) Punktis 20.9 on nimetatud, et kutseõpet korraldavas rakenduskõrgkoolis toimival hindamisel võiks ühel komisjoni liikmel olla õppevaldkonna juhtimise kogemus	1)ARVESTAME 2)ARVESTAME – kohendasime sõnastust, et õppedirektori kaasamine ei oleks välistatud

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	kutseõppeasutuses. Leiame, et selliseks liikmeks võiks sobida ka õppedirektorid ehk et kehtiva kutseõppeasutuse seaduse sõnastuse järgi “õppekasvatusala juhtivad töötajad”. 3) Teeme ettepaneku üle vaadata alajaotuse IV ülesehitus. Kõik toodud punktid on asjakohased, aga nende järgnevus vajaks korrigeerimist. Peatüki lugemist raskendab olukord, kus vaheldumisi kirjeldatakse komisjoni moodustamise ja töökorraga seonduvat ja infot komisjoni liikmete ja koordinaatorite ning nende ülesannete kohta. Näiteks on praegu info hindamiskoordinaatori kohta punktis 24, samas tema ülesanded tuuakse alles punktis 32. 4) Et dokumendi lugejal oleks lihtsam aru saada hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtetest ja liikmete ülesannetest, võiks esmalt kirjeldada komisjoni moodustamise põhimõtteid ning seejärel esitada info nii komisjoni liikmete kui ka hindamiskoordinaatori kohta. 5) Punktis 67 on uuendusliku lähenemisena IA edukalt läbinud kõrgkoolile pakutud võimalus valida fookusteema institutsionaalse akrediteerimise otsuses välja toodud parendusvaldkondade seast ning taotleda	3)ARVESTAME 4)ARVESTAME 5)Püüame mahtuda praeguse eelarve sisse, kuna valimipõhise õppekavade hindamist ei toimu. Samas on lisakaaluga teaduse hindamine. Kuna see vähendab evalveerimisega seotud kulusid ETAgis, siis on ehk võimalik rahasid HTMis ümber mängida.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	HAKAlt arengutõuke eesmärgil järeltegevusena täiendavat välist tagasisidet pädevatelt ekspertidelt. Kuna fookusteema ja sellega kaasneva täiendava analüüsi ulatus ei ole korras piiritletud, eeldame, et ekspertide tagasiside mahub institutsionaalse akrediteerimise eelarvesse ja HAKAle ei kaasne sellega täiendavat ulatuslikku hindamiskohustust ning vajadust lisaressursside järele. 6) LISAS toodud suuniste alajaotuses II Õppimine ja õpetamine kohustuslike tõendite all on nimetatud andmed üliõpilaste, kutseõpet läbiviidavate rakenduskõrgkoolide puhul ka kutseõpilaste rahvusvahelise õpirände kohta. Kutseõpilase nimetust seadusandluses ei kasutata, kutseõppeastuse seaduses on kasutusel mõiste "õpilane".	HAKA jaoks on see loomulikult lisatöö, aga siiski mitte nii suur, et see tooks kaasa lisatööjõu vajaduse. Küll aga võib tekkida vajadus lisaekspertide kaasamiseks arvestusega, et kaasatakse kuni 3 eksperti. Kirjutame kaaskirja, millise hulga tundidega ja ekspertidega arvestame. 6)ARVESTAME, kasutame läbivalt mõistet „õpilane“, kui on jutt kutseõppest.
HTM kutsehariduse valdkond	p. 4 See on väga tervitatav. Kõrg- ja kutsehariduse kvaliteeditagamise suuremas koostöös näeb nt ka OECD just võimalust haridusvaldkondade vaheliste barjääride vähendamiseks ja suurema sünergia ning sujuvamate üleminekute võimalust õpiteel.	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	p. 5 "Institutsionaalse akrediteerimise kvaliteedikriteeriumite, suuniste ja tõendite määratlemisel..." - Lihtsalt mõttekoht - kas siia sobiks kutseõpet pakkuvate rakenduskõrgkoolide puhul ka märkida EQAVETi suunised või tuleb siin jääda nõ õppeasutuse tasandile? p. 20.9 "õppevaldkonna juhtimise kogemus" - Võiks kaaluda ka õppedirektoreid ehk kehtiva KutÕSi järgi "õppekasvatusala juhtivat töötajat". Muidu jääb ehk pink lühikeseks... Lisa Krit. 4 Kohustuslikud tõendid - Kutseõpilane kõlab veidi võõralt, kuigi on kenasti lühem kui rakenduskõrgkoolis õppiv kutseõppe õpilane. KutÕSis on "õpilane".	p.5 EQAVET suunised mahuvad mõiste „rahvusvahelised suundumused“ alla. Eraldi neid välja ei tooks, kuna ei laiene kõikidele kõrgkoolidele. p.20.9 ARVESTAME. Meie hinnangul mahtus õppedirektor senise sõnastuse alla, aga kohendasime veidi sõnastust, et oleks selgem. Krit. 4 ARVESTAME. Muutsime läbivalt „kutseõpilase“ „õpilaseks“
VÄLISEKSPERDID		
Ekspert 1 (Cassino ülikooli professor, ANVUR, ENQA nõukogu liige)	The new Estonian Institutional Accreditation Model 2026+ marks a significant step forward in aligning external quality assurance with the principles of enhancement-led evaluation, institutional autonomy, and future-readiness. It represents a mature and forward-looking	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	approach to institutional evaluation, having benefited from the contributions of a wide range of institutional stakeholders and quality assurance experts (gathered through a clearly structured collaborative process), as well as from the integration of international best practices (based on a thorough mapping of relevant approaches). Institutional accreditation thus establishes a framework in which each institution retains the autonomy to define its own goals and pursue them, while operating within the boundaries of broadly agreed quality commitments RECOMMENDATIONS: Strengthen the formative aspects of peer feedback, for instance including explicit developmental commentary separated from compliance judgments in the final report. Provide capacity-building support to institutions (such as workshops, peer-exchange, and guidance materials), both pre- and post-evaluation.	We will take it into account. It is planned.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	Consider piloting a future “dialogic assessment path” for mature institutions, that emphasizes mutual learning with fewer formal criteria judgments. Guide institutions in prioritising strategic themes, focusing documentation on areas of relevance and greatest impact. Offer training and support to institutions in strengthening their internal quality assurance systems, with a particular focus on developing strategic documents that include measurable objectives and structured, data- and indicator-based monitoring mechanisms. Prioritize investment in the training of assessment panel members, ensuring a balance between rigor and developmental sensitivity, with extensive use of practical examples and case studies. The model could better incorporate emerging educational trends such as AI integration, interdisciplinary teaching, lifelong learning ecosystems, social dimension.	Integration of dialogue is necessary for all higher education institutions; we consistently avoid formality. We must continuously remind the committees of this recommendation. We talk about quality management and quality culture, rather than quality assurance systems. We will take it into account during expert training. Added under Area 1 that higher education institutions take global trends in higher education into account; however, a detailed list is not considered necessary.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	It lacks explicit mention of student co-creation or participatory innovation governance. While flexible, the model does not currently provide mechanisms or prompts to support experimentation with novel institutional models (e.g., virtual campuses, cross-border partnerships). Add guidance or tools for institutions to explore future scenarios. Include optional innovation indicators or “showcase” spaces for future-focused initiatives (e.g., digital transformation, green campus, EdTech experimentation). Introduce elements related to AI ethics, data literacy, and resilience planning under institutional management and curriculum development. The high number of detailed sub-guidelines—some would be better framed as examples or left to institutional discretion (e.g., the multiple sub-points under ethics or learner support).	We will take it into account, to be added under point 1.4. Added under Area 1 that higher education institutions take global trends in higher education into account; however, a detailed list is not considered necessary. This is probably not the task of the IA requirements and procedure. Added under Area 1 that higher education institutions take global trends in higher education into account; however, a detailed list is not considered necessary. Risk management is included. A clarification has been added under academic ethics (including aspects related to the use of artificial intelligence). Since these are guidelines, following all examples of good practice is not mandatory. Kuna tegemist on suunistega, siis ei ole kõikide hea praktika näidete järgimine kohustuslik.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	The requirement to submit some centrally collected data, which is already publicly available, may be unnecessarily duplicative. Consolidate overlapping criteria, particularly where the same topics (e.g., staff competencies, infrastructure, stakeholder engagement) are repeated across domains. Consider offering modular self-assessment templates that can be adjusted based on institutional type, mission, or strategic focus to reduce workload and increase relevance 43.2 and 43.5 – Clarity of Judgement Criteria The phrasing of some judgement formulations may appear vague or open to interpretation: 43.2: “If some quality criteria are fulfilled and some are largely fulfilled → ‘The requirements for the assessment area are fulfilled’” 43.5: “If some quality criteria are partially fulfilled and some are largely fulfilled → ‘The requirements for the assessment area are partially fulfilled’” It may be helpful to consider clarifying these formulations or providing examples to ensure more consistent application across different panels. <u>1. Strategic Management and Development</u>	Higher education institutions do not need to submit centrally collected data separately; they use it in their self-evaluation. Some overlap is intentional; for now, no changes will be made, especially since the overlap is in the guidelines and institutions can decide how to structure the content themselves. Our intention was not to provide higher education institutions with specific templates, so they can highlight their unique characteristics in the self-evaluation report. We will not include examples in the requirements and procedure, but we will definitely use them in the expert preparation process.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	It might be appropriate to include an explicit reference to the development and implementation of an internal quality assurance system, either in the standard text or as a standalone guideline beyond 1.5. Possible wording: “The higher education institution has developed and implements a coherent internal quality assurance system that supports strategic planning, evidence-based decision-making, and continuous improvement across all areas of activity. The system includes regular monitoring, stakeholder involvement, and transparent communication of results.” 1.1: The expression “striving for international excellence” might not be equally relevant or realistic across all institutions and missions. Consider whether a more inclusive or flexible formulation would be appropriate. 1.3 and 1.4: These two guidelines could potentially be merged to improve clarity and reduce redundancy. Possible merged version: “The higher education institution has established clear procedures that ensure the meaningful participation of staff, learners, and other key stakeholders in decision-making processes at all levels. Responsibilities are clearly defined, and	We proceed from the principle that quality management is integrated into strategic management and is part of the institution’s development planning and monitoring. A separate quality assurance system will not be introduced. Since this is a recommendation (guideline) and not a requirement, we will keep it. These are still different aspects, so we will not merge the points. Point 1.3 is indeed quite complex.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	the effectiveness and impact of participation are regularly reviewed.” There seems to be some overlapping between 1.3, 1.7, 2.2, concerning staff development <u>2. Human Resource Management</u> 2.6 and 2.9 could be combined into a single, more streamlined guideline: Possible merged version: “The higher education institution provides all employees with opportunities for professional development and ensures regular, constructive feedback that supports their continuous growth and performance improvement.” <u>3. Infrastructure and Information Management</u> You might consider adding a specific item on resources supporting teaching and research. Possible wording: “Availability and accessibility of academic resources supporting teaching and research, such as library services, scientific and academic databases, and digital learning platforms, along with evidence of their use and development over time.” <u>4. Curriculum Planning and Development</u>	The reference is likely to the wrong guidelines. In general, we have tried to minimize overlap, but in some cases it has been intentionally retained. We will keep point 2.9 separate, as it addresses the certification of academic staff, which is a legal requirement. It seems that this aspect is already covered – 3.1, 3.5, 3.6.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	You might consider reversing the current order of 4.4, 4.5, and 4.3 to better reflect the logic from general structure to integration of competencies. Evidence collected by the HEI: It may be reasonable to include data on programme completion times, such as average time-to-degree, including within and beyond nominal duration. There appear to be some partial redundancies with Criterion 5: 4.5 (on general and subject-specific competencies) overlaps with 5.6. 4.4 (on alignment between assessment and learning outcomes) partially overlaps with 5.9. <u>5. Learning and Teaching</u> It might be better clarified that not all standards are equally applicable across all learning contexts (e.g., degree programmes, short courses, continuing education). Example: 5.11 assumes the availability of research opportunities for students, which may not apply in all institutional or programme types. <u>6. Learning and Teaching Support Systems</u>	We will still keep it separate, as these are important aspects that need to be considered in curriculum development. We will take it into account. We will reinstate it and place it under recommended evidence. Criterion 4 is planning, criterion 5 is implementation. Therefore, we will keep them separate for now, but it is not excluded that it may be appropriate to partially integrate these criteria in the self-evaluation. This is certainly possible. In the English version, the distinction between learner/student/continuing education participant/pupil may not always be clear. In 5.11, it is stated that this opportunity must be available to students. We need to review the English version with this in mind.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	You might consider including wider welfare and support measures, such as scholarships, scholarships, support with housing search, parenting support, etc. <u>7. RDC Goal Setting and Quality Management</u> 7.1 and the first sentence of 7.3 seem to partially overlap <u>8. Effectiveness of RDC and its impact on society and 9. RDC Support System and Career Support</u> 9.2 seems to partially overlap with some of the goals set in 8	According to the working group, there is currently no reason to add it; it will be up to the Assessment Council to decide. We will take it into account — the first sentence of 7.3 does indeed seem to repeat the idea of 7.1. There is some overlap in wording, but not in substance — criterion 8 relates to outcomes, while criterion 9 refers to support systems that help achieve those outcomes.
Ekspert 2 (Turu ülikooli emeriitprofessor, pikaaegne FINEEC nõukogu juht, praegu Islandi agentuuri nõukogu juht ja EQAR Register Committee liige)	True, it looks quite complex and detailed, especially the first two parts, RDC less, and especially from the Finnish (and Icelandic) strongly enhancement-led point of view. I do understand that accreditation means meeting and maintaining standards of quality, but anyway my first question is the relationship between institutions' internal QA and responsibility, and external QA. Fitness of purpose, balancing the benefits of the QA activities and burden for HEIs. I'm sure you have discussed this a lot, but... You mention that all Estonian HEIs have undergone external evaluation for several times already, but is there	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	a doubt that they have changed to a wrong direction, do not meet the standards anymore? Or are there big differences in the quality between institutions? Could some of the criteria be left in the responsibility of internal QA of the institutions? Or is it necessary from the point of view of accountability to check everything in the accreditation process? I do remember the 1990s and the beginning of this century and the huge number of new, mostly private institutions in Estonia, but I suppose that today the situation is more or less stabile? There is a threat that accreditation becomes only a formal and bureaucratic procedure (I'm sure that you know this well). There might also be a risk of backwards looking, too much concentration on what already exists, on details, not overall development and future needs. On the other hand, there are several positive (also development-oriented) points in the model that do not exist in the models of different countries. E.g. 6.6 about recognition of students' participation in extracurricular activities and civic society initiatives. Or 5.3 about L&T based on up-to-date expertise and research, or 5.10 about guest lecturers. I like the descriptions of the quality criteria; they are comprehensive and clear, and at the same time compact. Guidelines	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	(esp. in part 1 and 2) are also good, and quite demanding 😊 The column for evidence is good, and it is good that different types of evidence (mandatory/additional, centrally collected etc.) are defined RECOMMENDATIONS AND QUESTIONS: I see here (43.3, 43.4, 43.7) a possible threat for appeals when the committee ‘considers’ and decides. It is not fully transparent, I’m afraid. It is connected with the use of two different scales, 4-point for the criteria and 3-point for the assessment areas. The EQAR Register Committee has been meeting this question regularly, when the ENQA panels have had a four-point scale and the RC a three-point one. Is substantially compliant of an ENQA panel a substantially plus (leading to compliance) or substantially minus (leading possibly even to partial compliance)? The same concerns 53.2, again two possible conclusions. And 54.4 where the Council ‘considers the severity’. In practice, it might work well, but... 52. Return the report OR ask for clarification?	Yes, we understand the risks, but we still decided to give the review panel the possibility for 4 scale assessment. Having only 3 scale assessment would mean, that “partially” can be both - leading to compliance and leading to non-compliance. We have learned from the current process that it is not easy to assure the consistency of the decisions at the panel level using only 3-point scale. The panel’s decision must always be transparent— that is, when two different outcomes are possible, the panel must explain why it chose the one it did. We are having similar “options for decisions” in our current procedure, and it works well, no appeals. 52. Would you suggest deleting “clarification”, as it might not be always about clarification?

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	69. What means 'internationally recognized'? 69.3 mentions that 'preferably listed in the EQAR', but what are the other options for international recognition?	69. We have the same opportunity in our current procedure. International recognition might also be given by the Council for Higher Education Accreditation (CHEA), e.g. in the case of business schools. We shouldn't exclude EQUIS either, which is the most prestigious accreditor for business schools. Not happened till now, but the opportunity is given by the law.
EKSPERT 3 (Schweizerische Agentur für Akkreditierung und Qualitätssicherung (AAQ), 2017-2021 ENQA president)	The introduction to focus areas, particularly if the HEI can participate in the selection, is what we believe to be a useful approach. I think your criteria and guidelines are very much fit-for-purpose. I have some question marks regarding the centrally collected data, but more in the sense of how to use in the assessment of the criteria (e.g. are there any thresholds; how to avoid rankings). In other words: I cannot identify superfluous elements. If there are any risks, they may arise from the mandatory evidence, specifically for RDC. Publications and citations are great indicators for some disciplines, others have different cultures of presenting research output. The focus on bibliometry may have an unwanted impact on disciplines with different research cultures,	

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	e.g. in my experience computational sciences, architecture, humanities, performing arts. RECOMMENDATIONS: My personal concern with regard to future developments is the trend towards larger and international systems as opposed to discreet universities as we know them. But your criteria and guidelines cover that, as long as the methodology holds the accredited HEI responsible for its strategy.	Thank you for highlighting this. We agree that purely bibliometric indicators do not give a sufficiently nuanced picture of the research and development work carried out in creative, practice-based or interdisciplinary fields (e.g. architecture, the humanities, the performing arts, computational sciences). We have therefore added a list of discipline-specific forms of evidence to the guidelines—such The number and level of public presentations of creative works, with indicators presented as a trend (including creative research); Description of protected intellectual property (including registered patent applications and plant variety protection applications, as well as patents and protected plant varieties); Publicly available datasets and databases, products/services resulting from RDC activities. In addition, we underline that every institution must justify, in light of its own profile, which indicators are the most meaningful in its fields. Bibliometrics will remain one possible, but ever the sole source of evidence.

ASUTUS	TÄHELEPANEKUD, SOOVITUSED	HAKA
	I am a bit uncertain what you mean by international trends and future needs. If you refer to aspects such as diversity, sustainability, academic integrity, I think you cover it all. My personal concern with regard to future developments is the trend towards larger and international systems as opposed to discreet universities as we know them. But your criteria and guidelines cover that, as long as the methodology holds the accredited HEI responsible for its strategy. My suggestion would be to consider to tie in the teaching and learning strategy and the research strategy in the Criteria 1 Strategic management and development.	An explicit requirement that the teaching-learning and research/innovation strategies must form an integrated whole seems to be important indeed. We added to the criterion no 1: Strategic management and development. The higher education institution has defined its role within Estonian society and at the international level; it involves key stakeholders in planning and steering the institution's development and is guided by societal expectations, future challenges and the principles of sustainable development. Resource management is directly aligned with the institution's priorities and development needs. The institution continuously evaluates the attainment of its objectives and safeguards and enhances quality across all areas of activity by integrating its teaching and research, development and/or creative-arts strategies into a coherent whole.

Koostajad: Aleksandra Dolgopolova ja Heli Mattisen